Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 154 ՈՒՐԲԱԹ 6 ՅՈՒԼԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 18 ՅՈՒԼԻՍ 25 ՌԱՄԱԶԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده { ارهولك }

غزته سى اداره سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատը	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ըստ նախորդ ծանուցման, կը փութանք հաղորդել նոր տնօրինութիւններն «Արեւելք»ի և «Մասիս»ի մասին։

Ա. Յառաջիկայ երկուշաբթի օրէն սկսեալ «Արեւելք» պիտի հրատարակուի սովորականէն մեծ դիրքով, առանց փոփոխման գնոյ։

Բ. Յառաջիկայ շաբաթ օրէն սկսեալ «Մասիս» կը դադրի օրաթերթ հրատարակուելէ։

Գ. Յառաջիկայ օգոստոսի սկիզբէն «Մասիս» պիտի հրատարակուի շաբաթաթերթ։

Սոյն հրատարակութեան վերաբերեալ կարգադրութիւններ կը հաղորդուին փութով։

Դ. «Մասիս»ի բաժանորդք պիտի ընդունին «Արեւելք»։ Ի հաշիւ «Մասիս»ի եղած կանխավճարք պիտի վճարուին «Արեւելք»ով։

Ե. «Մասիս»ի բաժանորդներէն նոքա որք «Արեւելք» արդէն կ'ընդունին՝ ազատ են ընտրել կամ երկու օրինակ «Արեւելք» միայն ընդունիլ, կամ մէկ Արեւելք և միայն «Մասիս» շաբաթաթերթը։

Մեր թերթօն կ'աւարտի վաղը։ Երկուշաբթի օրէն սկսեալ պիտի հրատարակենք

ԱՐԿԱԾՔ
ՏԸ ՄԻՆԽՀԱՈՒԶԸՆ ՊԱՐՈՆԻՆ

խիստ ծիծաղաշարժ վէպն, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է, մանաւանդ ի Գերմանիա։

Թարգմանութիւն՝ մեր աշխատակից Իւթիւճեան Կարապետ Էֆէնտիի։

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 6 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները սովորաբար կը նկատուին աշխարհի ամենէն քաղաքակիրթ և ազատ երկիրն։ Որ ասոնցմով ալ ճիշդ կամ անճիշդ լինի այս կարծիք, իրողութիւն մ'է գիտնալու արժանի թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարական այժմեան դրութիւնն և վարչական սովորութիւնները բարձրագոյն քաղաքակրթութեան մը պահանջմանց համաձայն տեսակէ չեն բնաւ ամենայնի։ Ամերիկայի պէս մեծ և ռամկավարական երկրի մը կառավարութեան մէջ դժբախտաբար կը տեսնուին չափազանց ազատութեան, չափազանց ռամկավարութեան ծաղկեալ ինչ ինչ թերութիւնք, զորս պտտիկ Ամերիկացիք ցաւով կը յիշեն։ Կառավարողաց և քաղաքացւոց կաշառակերութիւն, չորհակի, կողմնակցութիւն և շահամոլութիւն գլխաւոր ախտերն են, որք ճիւանդագին վիճակի մը տուած են Ամերիկայի վարչական այժմեան դրութեան։ Այս տեսակէտով, Միացեալ Նահանգներն Եւրոպական քանի մը երկիրներու հետ բաղդատմամբ յետնեալ վիճակի մէջ կրնան համարուիլ։ Օրինակի համար, վարչական և քաղաքական բարոյականի սկզբանց կիրառութեան մէջ ամերիկացի աշխարհավարք անգլիացի աշխարհավարաց չափ խղճամիտ չեն թուիր։ Ամերիկացիք չափազանց գործնական ժողովուրդ մ'են։ Ամերիկացի քաղաքագէտք այս չափազանցութիւնը ծայրայեղութեան կը տանին այն տեսակ խնդրոց մէջ յորս անձնական շահն հակառակ կուգայ հանրային շահուն։ Անշուշտ Միացեալ Նահանգաց մէջ կան բազմաթիւ գեղեցիկ օրինակք անկեղծ և անշահախնդիր հայրենասիրութեան։ Ուաշինկդոնէ սկսեալ մինչեւ Լինքըլն, քաղաքային և վարչական մաքուր բարոյականի մը փորձերը տուող աշխարհավարք չեն պակաս ի Միացեալ Նահանգս։ Բայց մեք ընդհանրութեան վրայ կը խօսինք։ Բացառութիւնք շատ անգամ ընդհանուր կանոններն աւելի եւս վեր հանելու միայն կը ծառայեն։ Արդ, ընդհանրապէս, հանրային ծառայութիւնն և դրամական շահախնդրութիւնը զուգընթաց կ'երթան այս նանկի քաղաքագիտաց մէջ։ Մարդ մը որ կը վարէ Ամերիկեան Նահանգի մը գործերն, որ ինքնին իշխանութիւն մ'է, կամ Դաշնակցական կառավարութեան մէջ՝ որոյ կեդրոնն է Ուաշինկդոն՝ պաշտօնի մը կը կոչուի, և այս կերպիւ ստացած ազդեցութիւնն ի գործ չի դնէր մեծաքանակ դրամ դիզելու ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներով, անգործնական մարդ մը կը համարուի բոլորին կողմէ։ Արդի հանրապետականաց քաղաքագիտութեան պաշտօնավարութեան միջոցին մանաւանդ՝ այս կ'նկատեր շատ խոր արմատներ ձգած է։ Կառավարիչք և քաղաքագէտք հզօր ընկերութեանց և մեծ դրամատէրց ազդեցութեան ներքեւ են։ Միլիոնները փոխարէն անոնց կը փաճաւեն հանրային շահեր։ «Ամենակարողն Տօլար» նոյն բանն է Նոր աշխարհի այս ընտրելագոյն ժողովրդեան համար ինչ որ «ոսկեղէն հորթն» էր անցելոյն ընտրելագոյն մէկ ժողովրդեան (Հրէից) համար։ Երբ կ'ըսուի, օրինակի համար, թէ Պլէն Ճէյ Կուլտի մարդն է, այս կը նշանակէ թէ Պլէն անխիղճ քաղաքագէտ մ'է, որ իւր պաշտօնավարութեան միջոցին նպաստաւորած է և դիւրացուցած է հռչակաւոր Միլիոնատէրին շահադիտական ձեռնարկները, և երբ Նախագահ ընտրուի աւելի եւս դիւրաւ պիտի տայ իւր մեծահարուստ բարեկամին, որ աւելորդ է բառ թէ իշխանական կեանք մը վարել կուտայ Պ. Պլէնի։ Զօրավար Կրանդ, երկիցս Հանրապետութեան Նախագահ, և Միացեալ Նահանգաց կենդանի աշխարհավարաց ամենէն հռչակաւորը, պարտական գործողութեանց միջամտելու կը լինի, թէեւ անուղղակի, և կը մնայ անամօթ։ Իւր նախագահութեան օրով ալ բաւական կը կարէ հանրապետութեան վարչութեան պատիւը՝ թոյլ տալով ամեն տեսակ շահադիտական զեղծումներու։ Քաղաքային պաշտօնէութեան վերանորոգումն ու զտումը պահանջող ձայներ՝ ունայն մէջ կը խեղդուին։ Բարձր մաքսաղներ կը պահուին, ծանր տուրքեր տուրքերու կ'առնուին, և Միացեալ Նահանգաց Գանձը միշտ կ'ունենայ աւելցած միլիոններ։ Այս ալ դիւրութիւն կուտայ պետական վարձատրութեան և պարգևատրութեան ([illegible]) կառավարութիւնը խաբելու և միլիոններ դիզելու, երբեմն կառավարական պաշտօնէից համաձայնութեամբ։ Ցաւոք, երբ երևան ելնեն այս գործմունք, միլիոններուն մէկ մասը կը յատկացուի երդուեալ դատաւորաց կաշառման, որք անպարտութեան վճիռ կ'արձակեն ի դատաթափութիւն ամենեցուն։

Նախագահական ներկայ ընտրութեան առթիւ, — որոյ վրայ մերթ ընդ մերթ տեղեկութիւններ տալով, Օյէ-Եյ ամերիկեան քաղաքական գործոց ու հանրային կենաց նկատմամբ ընթերցողաց հետաքրքրութիւնն արթնցնելու փափաքն ունիմ, — Միացեալ Նահանգաց մէջ ընդհանրապէս ուշադրութիւն կը հրաւիրուի իրաց այս վիճակին վրայ։ Հանրապետականք կը պարտաւորեն նոյն իսկ իրենց կուսակցաց կողմէ, որովհետև ոչ միայն դարման չեն տարած այս վարչական ապականութեան, այլ և զայն քաջալերած են իրենց երկար ժամանակեայ իշխանութեան միջոցին։ Պ. Պլէնի նախագահական ընտրելի անուանումն, — յորում կ'ըսուի թէ Պ. Ճէյ Կուլտի ոսկիները բաւական մեծ դեր մը խաղացած են, — դժգոհութիւն պատճառած է հանրապետականաց մէկ յարգի մասին, որ կ'ուզէ բարւոքել վարչական դրութիւնն՝ արմատախիլ ընելով գոյացած զեղծումները։ Պլէն բարենորոգման մարդ չէ. առաջին քաղաքականութեան մարդ է։ Արդ, Ամերիկացիք առաջին քաղաքականութեան հետ գործ չունին գրեթէ, մանաւանդ այժմ, և իրենց բոլոր խնամքը ներքին բարենորոգմանց, ներքին բարգաւաճման վրայ պէտք է կեդրոնացնեն. — Այս է ընդհանուր պահանջումը թէ՛ համայն Ռամկավարականաց և թէ՛ Հանրապետականաց մէկ մասին կողմէ։

Այժմեան վարչութեան անգոհացուցիչ վիճակն և Հանրապետականաց կասկած ընտրութեան նոյնչափ անգոհացուցիչ արդիւնքը մէկ տեղ դալով, կարծել կուտան թէ նոյն ի սկզբը կատարելի նախագահական ընտրութեան մէջ Հանրապետականք վերջապէս պիտի կորսնցնեն այն դիրք զոր կը գրաւեն յորմէ հետէ Հանրապետական կուսակցութիւնը՝ գերեվաճառի ջնջման խնդիրն ընդգրկելով Միացեալ Նահանգաց ժողովրդեան մեծամասնութեան վստահութիւնը վաստկեցաւ, և Հարաւայնոց դէմ պատերազմի յաղթող վախճանի մը բերելով, ամրապէս հաստատեցաւ գործոց գլուխն, և իշխանութիւնը վարեց իբր քսան տարի։ Բայց այս անգամ կը կարծուի թէ Ռամկավարականաց ընտրելին պիտի յաջողի նախագահ ընտրուիլ, և թէպէտ այսչափ լուրջ կարծիք մ'է, բայց ամերիկեան գործերը պաղարեամբ և առանց կուսակցական ոգւոյ քննողներու քով ընդհանուր համոզում մ'է կոյ թէ Միացեալ Նահանգաց համար խիստ օգտակար պիտի լինի եթէ այս անգամ Ռամկավարականաց ընտրելին յաղթէ փոխանակ Հանրապետականաց ընտրելոյն։

Ռամկավարականաց ընտրութեան արդիւնքն երեք ծանօթ յինք։ Այս ընտրական գործողութեանց վրայ ընթերցողք այժմ քիչ մը գաղափար ունին։ Ամերիկա քաղաքականապէս երկու բանակի բաժնուած է. Հանրապետականք և Ռամկավարականք, կամ ընդդիմադիր կուսակցութիւնք։ Աւելի կամ նուազ ամեն Նահանգի մէջ այս երկու կուսակցութիւնք իրենց ներկայացուցիչներն ունին, բայց առաւելապէս հիւսիսային նահանգներն հանրապետական և հարաւայինք ռամկավարական կը նկատուին։ Երկու կուսակցութիւնք նախ մէկ մէկ ընտրելի կ'որոշեն, և ապա այս երկու ընտրելիք դէմ առ դէմ կուգան Ուաշինկդոնի մէջ, ուր, ազգային մայրաքաղաքին մէջ, կը կատարուի վերջնական ընտրութիւնն։ Ընտրելեաց անուանումը կը կատարուի Չիքակոյի մէջ, ուր յաջորդաբար կը գումարուին երկու կուսակցութեանց համագումար ժողովները, «Convention» կոչուած։ Այս համագումար ժողովոյ համար մէն մի Նահանգ պատուիրակներ կը ղրկէ իւր բազմամարդութեան համեմատ և դեռ Նահանգի ([illegible]) ձեւ չստացած և անկախ կառավարութիւն չունեցող անկազմ երկիրներէն, որոց [illegible] կ'ըսուի, երկերկու պատուիրակներ ղրկելով կը մասնակցին ընտրելեաց անուանման։ Իւրաքանչիւր կուսակցութեան պատուիրակաց թիւր սովորաբար 800 է աւելի է։ Միացեալ Նահանգաց թիւն է 38, որոց կցեալ են 8 անկազմ գաւառներ։ Իտահ, Մորմոնաց հայրենիքն, այս վերջնոց կարգէն է։

Տիրող կուսակցութեան համագումար ժողովէն յետոյ, նախընթաց շաբթու մէջ ի Չիքակոյ տեղի ունեցաւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան համագումար ժողովը։ Սովորութիւն է որ, նախագահական ընտրելոյ անուանումէն առաջ, իւրաքանչիւր կուսակցութիւն իւր սկզբանց յայտարարութիւնը խմբագրէ, որուն բատ կարի հետեւիլ պարտականութիւն կը լինի նոյն կուսակցութեան ընտրելւոյն, եթէ յաջողի նախագահ ընտրուիլ։ Յուլիս 11 ին, ռամկավարական կուսակցութեան սկզբանց յայտարարութիւնը կարդացուեցաւ, որ երկար գրուած մ'է, և խստիւ քննադատելէ յետոյ Հանրապետականաց վարչութիւնը, կը պահանջէ քաղաքային վարչութեան վերանորոգումն։ Երկու կուսակցութիւնները բաժնող մեծ խնդիր մ'է տնտեսական խնդիրը, մաքսաղնաց յաւելման կամ նուազեցուցման խնդիրն։ Հանրապետականք մեծամասնութեամբ պաշտպանողական դաւանութեան կը վերաբերին. Ռամկավարականաց մէջ Ազատ Փոխանակութեան կուսակիցք մեծ մաս մը կը կազմեն, բայց օրէնց Պաշտպանողական անդամներուն և Նախագահական ընտրութեան առթիւ Պ. Պլէնի դէմ Ռամկավարականաց հետ միացած Հանրապետականներուն զգացումը չվիրաւորելու համար, Ռամկավարականաց քաղաքական հիմնագիրը քիչ մը աղօտ թողած է այս խնդիր։ «Մաքսացոց վերաքննութիւնը պիտի շարունակենք, կ'ըսեն, խնայելով ամեն տեսակ շահուց»։

Եկեղեցւոյ և Պետութեան բաժանում. թէ՛ սպիտակամորթ և թէ՛ թխագոյն կամ սեւամորթ Ամերիկացւոց նկատմամբ հաւասար արդարութեան գործադրում. աշխատութեան ազատութիւնը սահմանա-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

113

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ԺԲ.

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ

Մուրադը կրկին ուշադրութեամբ նայեց նամակի վրա։ Նրա մի անկիւնում հազիւ նշմարվում էր մի խորհրդաւոր էմբլէմա, որ կազմված էր հայոց այբուբենի առաջին և վերջին տառերից՝ Ա և Ք, իսկ այդ երկու տառերի մէջտեղում զետեղված էր մի խաչիկ, որ հովանաւորված էր սեւ ձեռքով։ Դա նրա և իր երկու ընկերների մէջ մի պայմանական նշանաբան էր։

— Հաւատում եմ, — ասաց Մուրադը, և նամակը բռնելով վառած լուցկիի վրա, այրեց։

Նամակաբերը խօսեց.

— Իմ ձեռքով կատարվեցաւ քո անկումը, Մուրադ, ես ինձ բախտաւոր կը համարէի, եթէ քո ազատութիւնը նոյնպէս իմ ձեռքով կատարվէր։ Դրանով ես իմ խիղճը հանգստացրած կը լինէի։ Բայց դարձեալ ուրախ եմ, որ քեզ ազատված եմ տեսնում և բախտաւոր։ Իսկ այն ծառայութիւնը, որ պատրաստել էի կատարել քո փրկութեան համար, և որի մասին մի քանի անգամ գրեցի քեզ, — այն ծառայութիւնը ես մատուցի քո երկու բարեկամներին։ Ցաւում եմ, որ այդ էլ բաւական կը լինի, որ դու ներես ինձ և չը յիշես մեր անցեալը...

Մուրադը, ձեռքը տալով նրան, ասաց.

— Շնորհակալ եմ, մոռանում եմ բոլոր անցեալը...

Փոստայի կառքը շատ հեռու չէր։ Մուրադը իջաւ կառքից, սկսեց նրա հետ ոտքով գնալ։ Նէնէն մնաց կառքի մէջ, որը կամաց-կամաց քըշում էին դէպի իջեւանը։

Այդ մարդը քաւոր Պետրոսն էր։ Մինչեւ իջեւանը հասնելը, նա պատմեց, թէ ինչ հնարքով կարողացաւ փախցնել Համբին և Աւազակապետին։

— Բայց դու ինչպէս կարողացար այդքան մօտ յարաբերութիւններ ունենալ դատապարտեալների հետ, — հարցրեց Մուրադը։

— Քեզ յայտնի է, որ վերջին օրերում սիփօլ հիւանդների թիւը սաստիկ բազմացաւ. օր չէր անցնում, որ մի քանի հոգի չը մեռնէին։ Տեղային միակ քահանան նոյնպէս հիւանդացաւ, այդ պատճառով քահանայի մեծ պահանջ կար։ Ես, իբրեւ պատահական յոյն աբեղայ, առաջարկեցի իմ ձրի ծառայութիւնը։ «Փէշքէշի ձիու ատամներին չեն մըտիկ անում»։ Ինձ նոյնպէս չը քննեցին։ Ես ազատ մուտք ունէի թէ բերդումն թէ հիւանդանոցում։ Այդ բաւական էր իմ նպատակին հասնելու համար։

— Դու նախածանօ՞թ էիր Համբի և Աւազակապետի հետ։

— Ոչ։ Այսքանը միայն գիտէի, որ նրանք քո բարեկամներն են։ Բաց ի դրանից, այդ մարդիկներին ես շատ հաւանեցի։ Նրանք սովորական մարդկանց տեսակից չէին։

Կառքը հասաւ իջեւանին։ Մուրադը մօտեցաւ, վերբերեց Նէնէին։ Այստեղ պէտք է մի փոքր ճաշէին, յետոյ ճանապարհ ընկնէին։ Նէնէն յայտնեց, թէ ուտելու ախորժակ չունի. նա մօտեցաւ, թէք-ընկաւ տախտի վրա և մի քանի րոպէից յետոյ նրա քունը տարաւ։ Նա սաստիկ յոգնած էր։ Ամուսինը ծածկեց նրան և թողեց հանգստանալ։

Մուրադը և քաւոր Պետրոսը դուրս եկան միւս սենեակը և պահանջեցին նախաճաշիկ։ Հասարակ կաւէ լայնեալ փայտից շինած սեղանի վրա, — որի մակերևոյթը պատած էր բազմաթիւ սեւ խոշիկներով, որոնք գոյացել էին ծակ սամովարի տակից թափված կըրակներից, — դրուեցաւ մինչեւ գինի, պանիր, հաց և մի ամբողջ խարշած հաւ։ Մուրադը իր հին դաստիարակի հետ նստեց այդ սեղանի մօտ։

Քաւոր Պետրոսը տխուր էր։ Նրա թախծալի դէմքը ցոյց էր տալիս ներքին խռովութիւն։ Մուրադը այժմ միայն ուշադրութեամբ նայեց այդ երկաթի մարդու վրայ։ Նա բաւական փոխվել էր։ Նրա մօրուքի և գլխի մազերը բոլորովին ճերմակացել էին։ Նրա ճակատի վրա առաջ կար մի մեծ դրոշմ, որը դրված էր այն ժամանակ, երբ առաջին անգամ մի մեծ յանցանքի համար նրան Սիբիր աքսորեցին։ Ցեառոյ փախչելով այնտեղից, այդ ամօթալի նշանը նա ամենայն զգուշութեամբ մըշտ ծածկում էր, որ չը ճանաչվի։ Երբ նա իր մորթեայ թանձր գլխարկը մի կողմ դրեց, այժմ միայն Մուրադը նկատեց, որ այն դրոշմի հետքերը բոլորովին եղծված էին, իսկ նրա փոխարէն տարածվում էր լայն ճակատի վրայ մի սարսափելի սպի։ Երեւում էր, որ շիկացրած երկաթով ամբողջ ճակատը այրել ու խարել էին։

— Քո ճակատի վրա ես մի փոփոխութիւն եմ նկատում, — հարցրեց Մուրադը։

— Այդ ես արեցի քո համար, — պատասխանեց նա, գլուխը վեր բարձրացնելով։ — Ես կորցրի այն սեւ դրոշմի հետքերը, որպէս զի չը ճանաչվեմ և աւելի վստահութեամբ կարողանամ մօտենալ այն բնակարանին, որտեղից մտածում էի ազատել քեզ։

Այդ վերին աստիճանի ողջախոհութիւնը մի պարզ ապացոյց էր այդ հին չարագործի անկեղծութեանը դէպի իր սիրելի սանիկը, որը սաստիկ զգացուեցաւ և, լցնելով բաժակը, մեկնեց նրան ու ասաց.

— Խմի՛ր, յագեցրա՛ւ քաղդ։ Ես քեզ կտանեմ իմ կառքի մէջ և կը տանեմ մեր հայրենիքը։ Բաւակա՛ն է, որքան թափառեցիր. բաւական է, որքան աշխարհից աշխարհ պտըտեցար։ Թո՛ղ այժմ գոնէ ծերութիւնը սփոփեցնէ քեզ հայրենի տընակի տակ անցկացնել կեանքի վերջին օրերը։

Նա խմեց բաժակը, պատասխանելով.

— Ոչ, ես չեմ ներէ ինձ նստել այն կառքի մէջ, այն կնոջ մօտ, որին մի ժամանակ ես հրամայեցի բռնանալ և դաշնի պաշտօնը քեզ յանձնեցի, Մուրադ։ Դու աւելի բարեխիղճ գտնվեցար, քան թէ ես, և խնայեցիր անմեղ կեանքը, և քո բարութիւնը վարձատրվեցաւ... Այդ նազելի հրեշտակը, երեւի, չէ ճանաչում ինձ, եթէ ճանաչէր, անպատճառ կը զզուէր ինձանից։ Ոչ, ես իմ ներկայութեամբ չեմ պղծի մի սուրբ ամուսնութիւն։ Գնացէ՛ք, Տէր ընդ ձեզ, և տարէք ձեզ հետ իմ օրհնութիւնը, եթէ Աստուած կընդունէ օրհնութիւնը մի եղեռնագործի շըրթունքներից։ Իսկ ես կայէնի նման կը թափառեմ աշխարհից աշխարհ, մինչեւ դժոխքը կը խղճայ իմ վրա և իմ առջեւ բաց կանէ իր դռները...

Նա գլուխը քարշ գցեց և նրա խիտ, ճերմակ ծամերը թափվեցան սոսկալի ճակատի վրա, ծածկեցին արտասուքը, որ դեռ նման հոսում էր այն աչքերից, որոնք երբէք արտասուելու սովոր չեն եղել։

— Դու կարծո՞ւմ ես, որ քեզ համար փրկութիւն չը կայ, դու կարծո՞ւմ ես, որ չես կարող մաքրել քո խիղճը, — հարցրեց Մուրադը խորին ցաւակցութեամբ։ — Ապա ինչու համար է քրիստոնէական ներողամտութիւնը, որ հաշտեցնում է մեղաւորին սիրոյ ու խաղաղութեան Աստուծոյ հետ։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

փակող ամէն օրինաց ջնջում. պետական հողերու վաճառում անոնց և եթէ որք հաստատուած են այդ հողերու վրայ և կը մշակեն զայն. պատերազմի ժամանակէն մնացած տրոց ջնջում կամ բարձում, և ելեւմտից բարենորոգում, — առաւել գլխաւոր կէտերը ռամկավարական յայտարարութեան, որուն արտաքին աշխարհակալութեան վերաբերեալ միակ կէտն է՝ օտարերկրեայ ամերիկայի հպատակաց ազդու պաշտպանութիւնը:

Մինչ Հանրապետականք չորս անգամ քուէարկութիւն կատարելու պէտք ունեցած էին Պ. Պլէնի վրայ մեծամասնութիւն գոյացնելու համար, Պ. Քլիվլէնտի վրայ քուէից առաւել մեծամասնութիւն գոյացաւ երկրորդ քուէարկութեան մէջ: Առաջին անգամ Պ. Քլիվլէնտ ստացաւ 392 քուէ. Պ. Պայարտ՝ 170, և ուրիշներ 100է պակաս: 547 քուէ հարկաւոր էր ընտրուելու համար: Նահանգաց պատուիրակները՝ մեծամասնութիւն գոյացնելու համար՝ փոփոխեցին իրենց քուէները՝ Նահանգաց կողմէ իրենց տրուած հրահանգաց համեմատ: Երկրորդ անգամուն Պ. Քլիվլէնտ ստացաւ 683, Պ. Պայարտ՝ 81 քուէ: Անմիջապէս որոշեցին ներկայ 820 քուէարկուք՝ յորս կային սաստիկ հակառակորդ Պ. Քլիվլէնտի, միահամուռ հռչակել նորա ընտրութիւնն՝ աւելի զօրաւոր նշանակութիւն մը տալու համար ընտրութեան: Նոյն գիշեր փոխ-նախագահութեան ընտրելի նշանակեցաւ Պ. Հէնտրիքս, որ աւելի առջի ընտրութեան մը մէջ նախագահական ընտրելի եղած էր:

Պ. Քլիվլէնտ 45 տարեկան է. որդի Նիւ Եորքի «պատուելի հովուի» մը, հանրային գործոց մէջ մասնակցած էր միայն իբրեւ Պըֆֆալոյի քաղաքապետ, երբ Ռամկավարականք զինք ընտրեցին կառավարիչ Նիւ Եորքի: Ամերիկայի մէջ դատաւորներն ալ ժողովրդային ընտրութեամբ կը նշանակուին: Պ. Քլիվլէնտ նշանաւոր էր իբրեւ անկախ մարդ մը, որ քաղաքագիտաց մեքենայութեանց մէջ անմաս և մինչեւ իսկ անոնց [illegible] լինելով, իւր կողմ չահած էր պարկեշտ Հանրապետականներն իսկ: Պարկեշտ, անկողմնակալ և անշահախնդիր վարչութիւն մ'ունեցաւ: Թէպէտ գաւառական կառավարիչ մ'է լոկ, արդէն կը հանդիսանայ իբրեւ զօրաւոր մրցող մը Պ. Պլէնի դէմ, հանրածանօթ իւր արտաքին քաղաքականութեամբ, բայց ակար իւր ներքին վարչութեամբ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՖՐԱՆՍԱ. Ֆրանսական նախարարութիւնը, Չինաստանի հետ ծագած նոր խնդրոյն պատճառաւ, 38 միլիոն Ֆրանքի նոր վարկ մը խնդրեց Խորհրդարանէն: Բայց որովհետեւ Ֆրանսացիք մեծ ազգ մ'են, չի հետեւիր թէ Ֆրանսայի ելմտական նախարարն ոսկւոյ լճերու մէջ կը լողայ: Նախարարը բաւական նեղութիւն կը քաշէ՝ հետզհետէ աճեցուն ծախուց առջեւ՝ ելմտացոյցին երկու ծայրերը մէկ բերելու: Ելմտական մեծ յաջողութիւն մը պիտի համարուի եթէ 250 միլիոն Ֆրանքի տուգանքն առնուի Չինաստանէն:

— Հակասական լուրեր կան Ֆրանքո-չինական խնդրոյն այժմու վիճակին վրայ: Մաթէն, որ սովորաբար լաւ տեղեկութիւն ունի, կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսա նոր յաղթանակ մը տարած է՝ առանց պատերազմի հարկադրելով զՉինաստան՝ տալու բոլոր այն հատուցումներ զորս կը պահանջէ Պ. Ժ. Ֆէրրիի նախարարութիւնըն: Յուլիս 10ին, Պ. Ժ. Ֆէրրի ընդուներ է չինական դեսպանն, և երկուքն համաձայններ են: Դեսպանն անմիջապէս հեռագրեր է Բեքքին՝ գոյացեալ համաձայնութեան վաւերացումն առնելու: — Բայց Թայմզի թղթակիցն, ոչինչ ընդհատ իրազեկ, կը հեռագրէ նոյն թուով թէ, Չինաստանի նկատմամբ Պ. Ժ. Ֆէրրիի նախարարութեան խորհուրդներն յայտնուած չեն բնաւ: Դիտմամբ տարածել կը տրուին ինչ ինչ զրոյցներ՝ նախարարական յատակագիծն սքօղելու համար: Յոյժ գաղտնի հրահանգներ ղրկուած են Քուրպէ ծովակալին: «Մինչ Բեքքինի փրանսական դեսպանը կը պնդէ իր վերջնագրոյ վրայ, Քուրպէ ծովակալը կը պատրաստէ այն զօրաւոր հարուած, որ վերջնագրոյն մերժումէն անմիջապէս յետոյ պիտի տրուի Չինացւոց:»

ԱՆԳԼԻԱ. Յուլիս 12 ին մեծ ցոյց տեղի ունեցաւ Լիվերփուլի ի նպաստ ընտրական բարենորոգման: 20,000 անձինք Գործաւորական Միութեանց՝ դնացին Բուլնա Բաւքի զբօսավայրն, ուր միթինկ մը գումարեցաւ: Մեծ եռանդով որոշումներ քուէարկեցան՝ հաւանող Պ. Կլատսթոնի ընթացքին, և պահանջող որ ընտրական օրէնքը նորէն ներկայացուի Լորտերուն:

—«Հակացոյց» մ'ալ յԻռլանտա: Պահպանողականք Իռլանտայի, Յուլիս 12ին մեծ միթինկներ ըրին ի Նիւրի, Պելֆաստ և Բատլի, ուր 30,000 անձինք հաւաքուած էին: Այս գումարման մէջ բողոքուեցաւ «Հայրենասէր» Իռլանտացւոց կուսակցութեան դէմ, որք Իռլանտական ինքնօրինութիւն կը պահանջեն, և որոշում մը քուէարկեցաւ, որ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Լորտերու ժողովոյն՝ ընտրական բարենորոգման նկատմամբ բռնած ընթացքին համար: —Գումարումէն յետոյ, երկու հակառակ կուսակցութիւնք իրարու բաղխեցան փողոցներու մէջ, և իրարու վրայ արձակեցին քարեր ու գնտակներ, մինչեւ որ ոստիկանութիւնը միջամտեց:

—Թէեւ Թագուհւոյն քաղաքական կարծիքները բնաւ խնդրոյ նիւթ չեն լինիր, կամ լաւ եւս՝ ո՛չ ոք հոգ կ'ընէ Ն. Վեհափառութեան կարծեաց նկատմամբ, բայց այս անգամ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ն. Վեհափառութիւն, որ շատ պահպանողական է սովորաբար, ընտրական բարենորոգման ի նպաստ կարծիք յայտներ է, յորդորելով՝ սակայն նախարարներն, որ սիրտերը չդառնացնեն՝ ընդհանուր յարձակում մը յարուցանելով ընդհանուր Լորտերու ժողովոյն:

ՔՈԼԵՐԱ. Բարիզի լրագիրք կը գանգատին թէ Ֆրանսական վաճառականութիւնն յոյժ կը վնասուի Քոլերայէն: Արդէն Իտալիոյ և մանաւանդ Սպանիոյ հետ Ֆրանսական առեւտուրը բոլորովին դադրած է:

— Բարիզի մօտ բնակող արհեստաւոր մը Մարսիլիա [illegible] ղրկեր է նամակ մը որ իրեն վճարուելի 27,000 Ֆրանքի փոխանակագիր մը կը պարունակէր, և նամակին վրայ գրել տուեր է թէ «Ըստ բաւականին մաքրողական ծխում կրած չըլլալով նամակը՝ չվստահիր բանալու:» — Ահա չափազանց մաքրախնդրութեան օրինակ մը:

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ. Մատրիտէն յուլիս 9 թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ. Սպանիա որոշած էր Քարանդինայի ենթարկել Անգլիայէն եկող նաւերն ալ, առարկելով թէ Անգլիա Քարանդինա չունենալով կասկածելի երկիր մ'է: Սպանիա նոյն որոշումն ի գործ կը դնէր նաեւ ընդդէմ Ճիպրալթարի: Հետեւապէս, Ճիպրալթարի անգլ. իշխանութիւնք, իբրեւ վրէժխնդրական միջոց, Ճիպրալթար քաղաքէն արտաքսեցին բոլոր այն Սպանիացիներ որք [illegible]: Արտաքսուած անձինք 4,000էն 6,000 կը հաշուին, գլխաւորապէս գործաւոր և աղքատ դասէն: Անոնք սպանիական կառավարութեան օգնութեան դիմեցին: Կը գանգատուի թէ Ճիպրալթարի անգլ. կառավարիչը թոյլ չէ տուած որ դէպ Սպանիա իրենց ուղեւորութիւնը շարունակեն Ամերիկայէն եկած ճամբորդք: Այս դէպքէ ծագում կ'առնու Ճիպրալթարի խնդիրը:

— Մատրիտ, 10 յուլիս. Նախարարական Էփօքա լրագիրը կ'իմանայ թէ սպանիական և անգլիական կառավարութեանց միջեւ ծանուցագրեր փոխանակուած են՝ Ճիպրալթարէ արտաքսուած 4-5,000 սպանիացի գործաւորաց մասին:

ԿԱՆԱՆՑ ԴԱՏԸ. Հայտըլպէրկ, 10 յուլիս. Մարդասէր ոմն, որ չուզեր իւր անունը տալ, Հայտըլպէրկի հռչակաւոր Համալսարանին առաջարկեց 100,000 մարք, պայմանաւ որ յետ այսորիկ կանայք թոյլ տրուի հետեւիլ Համալսարանին ուսմանց: Բայց Համալսարանի Ծերակոյտը, ի խորհուրդ գումարեալ, մերժեց թէ՛ այս նուէրն և թէ՛ կանանց ազատագրութեան [illegible] պաշտպանին նուէրը: — Լայբցիկի Համալսարանը կ'ընդունի ուսանողուհիներ: Բէլճիկա, Անգլիա, [illegible] որոշեց ընդունիլ:

ՌՈՒՍԻԱ. Կոմս Բաւլի Շուվալոֆ, հրամանատար կայսերական անձնապահ զօրաց, անուանեցաւ ընդհանուր կառավարիչ Վիլնայի, փոխարէն հանգուցեալ Թոտլէպէն զօրավարի:

— Աֆղանստանէն եկած նորագոյն լրոց նայելով, Զարին սպայներն և ուրիշ Ռուս հպատակներ երեւիլ սկսած են Հերաթի մօտերը, զանազան «ուղեւորական» և «հետազօտական» նպատակներով:

—Բեդրսպուրկ, 12 յուլիս. Այս օրերս հրատարակուած տետրակ մը, որ Ռումանիոյ նկատմամբ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ կացութեան վրայ կը խօսի, շատ աղմուկ կը հանէ: Հեղինակը կ'աշխատի ապացուցանել թէ Ռումանիա յոյժ կը շահի Ռուսիոյ հետ դաշնակցելով, թէ վնասաբեր է Ռումանիոյ այժմեան աշխարհավարութիւնն, որոյ շնորհիւ Ռումանիա Աւստրիոյ և Գերմանիոյ ձեռք գործիք մ'եղած է, թէ այսպէս Ռումանիոյ շահերը կը զոհուին այդ երկու փառասէր դաշնակցաց շահադիտական տեսութեանց, և թէ տարակոյս չկայ որ օր մը ռումանիական ժողովուրդը պիտի ապստամբի այդ [illegible] դէմ:

ՊՈԼԻՍ. Պոլսէն, 11 յուլիս. Ի Թրքահայաստան երկաթուղւոյ շինութեան համար Փօքէնիէրան Հոլանտայի մէջ 14 միլիոն Ֆիորինի փոխառութիւն մը կնքելու ձեռնարկը բոլորովին անյաջող ելաւ:

ՎԱՏԻԿԱՆ. Հռոմէն կը հեռագրուի առ Թայմզ. Վատիկան յուլիս 9ին ծանուցագիր մը ստացաւ պելճիքական կառավարութենէն, յայտարարող թէ երբ Խորհրդարանը բացուի, Նախարարութիւնը պիտի առաջարկէ վերահաստատել Վատիկանի մօտ Պելճիքոյ յառաջագոյն ունեցած դեսպանութիւնը: — Պապն յայնժամ պիտի վերահաստատէ Պելճիքոյ պապական Նուիրակութիւնը:

Պ. ՌԸՆԱՆ. Պ. տը Պլովիձ Բարիզէ կը հեռագրէ առ Թայմզ, յուլիս 11 թուով. «Յուլիս 14ի Ազգային տօնին առթիւ բաշխուած պատուանշանաց ցանկին գլուխը կը գտնուի Պ. Ռընանի անունն, որ Պատուոյ Լէգէոնի Հրամանատարի աստիճանը կը ստանայ: Պ. Ռընան Պ. Լապուլէի յաջորդած լինելով իբրեւ անօրէն «Ֆրանսայի Քօլէժին», անշուշտ իւր այս նոր դիրք շարժառիթ եղած է իրեն տրուած նոր պատուոյն, բայց յայտնի անպատեհութիւն մը կայ՝ Յեղափոխութեան տօնը կցելով այնպիսի անձի մը անուան հետ, որ խիստ քիչ համակիր է Յեղափոխութեան: Պ. Ռընան էապէս արիստոկրատական մ'է, և պիտի նախընտրէր Պապին պահպանումը, քան խաժամուժ ամբոխի մը ձեռամբ քանդումը:»

ՆՈՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ. Ի Բարիզ, Ֆօպուր Սէն-Ժէրմէն բնակեալ Ֆրանսացի մը այս ամառ կը կազմակերպէ նոր տեսակ ցուցահանդէս մը ([illegible]): Գեղեցկագոյն մանկիկներ ի տես պիտի դրուին այս ցուցահանդիսի մէջ: 1,000 Ֆրանք մրցանակ պիտի տրուի ամենէն գեղեցիկ և առողջ մանկիկի մօր, և 500 Ֆրանքի երկրորդ մրցանակ մը՝ տարեկից տղոց մէջ ամենէն զօրաւորին: Ընտիր գաղափար արդարեւ, բայց տեսնենք թէ պիտի կրնա՞յ յաջողիլ: Բարիզեան մայրեր, թէեւ յոյժ նորասէր են, և կը յուսացուի թէ կը գործակցին ամէն նորութեան, բայց միանգամայն յոյժ հպարտ են, չեն հանդուրժեր որ իրենց զաւակներ ուրիշ զաւակներէ նուազ գեղեցիկ կամ քաջառողջ կարծուին: Հետեւապէս, երբ մրցանակաբաշխութիւնը կատարուի, անյաջող կանանց կողմէ սաստիկ վէճեր ու կռիւներ կրնան սկսանիլ:

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ. Սարսափելի ոճիր մը կը ծանուցուի Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքէն, ուր Ճօզէֆ Լէյքօք անուն անձ մը սպանած է իւր կին, և չորս զաւակներ, յետ որոյ ինքնասպանութեան փորձ մը փորձած է, և մահամերձ վիճակի հասած: Այս մարդ, որ յառաջագոյն քանիցս դատապարտութիւններ կրած էր, ժամանակէ մ'ի վեր շատ դէշ կը վարուէր իւր կնոջ հետ: Յուլիս 11ի առաւօտուն դրացիք յիշեալ ընտանիքէն մարդ չտեսնելով, տունը կը մտնեն, և [illegible] կը տեսնեն. Հինգ դիակներ և անոնց մօտ արեան լճակի մը մէջ մահուան դէմ կռուող թշուառ մը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Ժողովը գումարեցաւ այս առաւօտ ժամը 2ին Ղալաթիա, Գեր. Սէֆէրեան Սրբազանի նախագահութեամբ և Ատենադպրութեամբ Եսայեան Տիգրան էֆէնտիի:

Ետ նախորդ նստի ատենագրութեան վաւերացման և քանի մը ատենական գործողութեանց, կարդացուեցաւ Քաղ. Ժողովոյ մէկ գիրն, որով [illegible] կ'առաջարկէր Երուսաղեմայ պարտուց բարձման խնդրոյն առթիւ խառն Ժողովոյ կողմանէ պատրաստեալ մէկ տեղեկագիրը նկատողութեան առնուլ դռնփակ նիստի մէջ: Ժողովն որոշեց յիշեալ տեղեկագիրն յղել՝ սակայն առաջ Երուսաղեմայ պարտուց խնդրոյն համար Ազգային Ժողովէն կարգեալ յանձնաժողովին, որպէս զի քննէ զայն Ազգային Վարչութեան Խառն Ժողովոյ հետ:

Տրապիզոնի գաւառական ժողովն գրած լինելով առ Մայր Դիւանն Ազգային Ժողովոյ, թէ ինքն համամիտ չէ վարչութեան կողմէ ներկայացեալ առաջարկութեան, որ է առաջնորդական ընտրութեանց իրաւունքը վարչութեան յանձնել, բաւական վիճաբանութենէ յետոյ, այս գիրն յղուեցաւ Վարչութեան:

Ապա ժողովը ժամը 4ին օրակարգին անցնելով, [illegible] խնդրոյն վրայ խօսք առին Տ. Վահան վարդապետ, Գուրգէն էֆէնտի և Մ. Զերազ էֆէնտի: — Ժամը $5\frac{1}{2}$ն էր երբ Զերազ էֆէնտի իւր ատենաբանութիւնն, ընդհատեց, ժողովոյ փակման ժամն հասած լինելով:

Մանրամասն նկարագրութիւնը կը հրատարակենք վաղը:

Տիարպէքիրի վիճակն, որ բաւական ժամանակէ հետէ լքեալ են անառաջնորդ և անհովիւ, և առաջնորդական խնամոց ու հովուութեան պէտք ունին մեծապէս, այս օրերս խնդրեր են Պատրիարքարանէն, որ առաջնորդ մը ղրկուի Տիարպէքիրի վիճակին համար, բայց պայմանաւ որ ընտրեալն չլինի [illegible] եկեղեցականներէն:

Վանօրէից խորհուրդն երէկ իւր շաբաթական նիստն բրաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանի մէջ, և վանօրէից ընդհանուր բարեկարգութեան ծրագրին երկրորդ ընթերցմամբ զբաղեցաւ:

Այդ ծրագրի սկզբունքը կանխաւ որոշուած և Առաջնորդութեանց Վերակազմութեան Յանձնաժողովոյն հետ խառն գումարման մէջ ընդունուած լինելով, խորհուրդն կը ջանայ այժմ իւր ծրագրին օրինական ձեւ վերածել և կեդրոնական վարչութեան ներկայացնել:

Ուսումնական խորհրդոյ մէկ նիստն տեղի ունեցաւ երէկ ի Ղալաթիա:

Խորհուրդն զբաղեցաւ կարգ մ'ընթացիկ գործերով, որոնց Ֆէրի գիւղի Թաղական խորհրդոյ և հոգաբարձութեան մէջ եղած անհամաձայնութիւնն բառնալու համար հրաւիրել նոցա գլխաւորներն, և ուսուցչական վկայագիր տալու Ամատունի Համբարձում էֆէնտիի:

Ս. Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանի բարձրագոյն կարգի ուսանողք անցեալ ամսոյ մէջ վերջնական քննութիւն տալով աւարտեր են ճեմարանին որոշեալ շրջանը, և ի խնդրոյ նոցա՝ վասն հոգւոյ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի, մեծահանդէս Պատարագ մատուցուեր, և գերեզմանին շուրջն ալ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեր է՝ հանդերձ ուխտիւք միաբանութեան և դասու ուսանողաց:

Ազգային Հիւանդանոցի տարեկան հարցաքննութիւնք պիտի սկսին ամսոյս 9ին և պիտի տեւեն մինչեւ 21: Ժամանակացոյցն հրատարակուած է լրագրոյս չորրորդ երեսն:

Իւսկիւտարի Իճատիյէի Մեզպուրեան վարժարանի հարցաքննութիւնք աւարտած լինելով, վարժարանին սանուհեաց մրցանակաբաշխութեան և շրջանաւարտից վկայականաց բաշխման հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, 8/20 յուլիս, ժամ 6ին:

Ցաւով կ'իմանամք թէ նոր կորուստ մ'ալ կ'աւելնայ Մկրեան գերդաստանի:

Միհրան էֆէնտի Տէօքմէճեանի՝ իւր վաղամեռիկ կողակցէն, տիկին Համասփիւռէ ունեցած նորածին զաւակն, որ օդափոխութեան համար հանոյն հետ ի Պարտիզակ տարուած էր, անդէն վախճաներ է: Գեր. Մ. Մկրեան Հայրն իւր թոռան հիւանդութիւնը լսելով փութացած էր երթալ ի Պարտիզակ, սակայն միայն թաղման կարգին ներկայ լինել կարողացեր է:

Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանէն այս տարի ելնող ուսումնաւարտք են.

Աղնաւուրեան Մինաս (Ախալցխացի), Զամինեան Աբրահամ (Ն. Նախիջեւանցի), Զիլինգարեան Խաչատուր (Ախալցխացի), Շահինջանեան Աբրահամ (Շուշեցի), Յարութիւնեան Սահակ (Կ. Պոլսեցի), Ղուլիքեխեան Սարգիս (Շուշեցի), Ջալալեան Աղէքսանդր (Շուշեցի), Պէքարեան Յակոբ (Այնթապցի), Սաֆարեան Տիգրան (Ն. Արմաւիրցի, — Աստրախանու վիճակ, Ձերքեզաւոյ), Վարդանեան Առաքել (Վաղարշապատցի):

Ասոնցմէ մի քանի երիտասարդք ճեմարանին մէջ կը մնան ուսուցչական պաշտօններով, իսկ մեծագոյն մասն իրենց հայրենիքը կ'երթան: Հետեւապէս, սխալ է այն լուր թէ յանձն առեր են եկեղեցական կարգ ընդունիլ:

Սինոդն ուզելով խնայողութիւններ ընել ճեմարանի ծախուց մէջ, զեղչած էր գլխաւոր ուսուցչաց թոշակները. բայց անոնք յանձն չեն առած, և հետեւապէս հրաժարական տուած են: Այսպէս ճեմարանէն մեկնած են՝ Տեառ. Պ. Արշակ Նահապետեան, որոյ 4,500 մանէթ տարեկան թոշակը կ'ուզուէր 2,500 կամ 3,000 մանէթի իջեցնել: Հրաժարեալ ուսուցչաց մէջ է նաեւ Պ. Սեդրակ Մանդինեան երեւելի մանկավարժը:

Էջմիածնի Միաբանութեան անդամ Խորէն Վ. Ստեփանէ Տփղիս գնացած է՝ կը կարծուի թէ ճեմարանին համար նոր ուսուցիչներ գտանելու:

Ելնող աշակերտք կը վերաբերէին վերջին իններորդ դասարանին: Ութերորդ դասարանին մէջ երկու ուսանողք միայն կային, որք այս տարի հրաժարած են: Կը կարծուի թէ Ը. դասարան մը պիտի կազմուի՝ Տփղիսի Ներսիսեան վարժարանի յաջողագոյն աշակերտներով:

Սինոդական Տաթեւացի Գրիգոր եպիսկոպոս Տ. Մատթէոսեան Հին Նախիջեւանի մէջ վախճանած է ի հասակի 40 ամաց, կուրծքի հիւանդութենէ, զոր ունէր բաւական ժամանակէ ի վեր: Հանգուցեալը ջերմ համակրող մ'էր Ամեն. Տ. Ներսէս Պատրիարքի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խասսայի երկրորդ զօրաբաժնի հրամանատար կարգեցաւ Շքարացի Ֆերիգ Խալիլ Հագգը փաշա, փոխանակ Ֆերիգ Թէվֆիգ փաշայի:

Ֆրանսական թղթատարով եկած նամակներն և լրագիրները երէկ առաւօտ ծխման ենթարկուած ատեն, մէկ մասն այրեր են:

Բէժիի վրայ հսկելու պաշտօնով կայս. կառավարութեան կողմէ ընտրելի քննիչք երկու պիտի լինին, և երկու քննիչք ևս պիտի նշանակուին անուղղակի տրոց համար:

Այս պաշտօններէն մին թղթատարութեան նախկին վերատեսուչ Նաւէր փաշայի յանձնել առաջարկող Նախարարական տեղեկագիրն Վեհ. Սուլթանին վաւերացման մատուցուեր է:

Մայրաքաղաքիս սպանիական դեսպանն՝ որ Վիէննա գնացած էր քանի մը բան գնելու համար, վերադարձած է Պոլիս, բայց ի Գաւագ քարանթինայի ենթարկուած է ըստ օրինի:

Պոլսոյ քաղաքապետ Մազհար փաշա որ քանի մը օրէ հետէ փողացաւով կը նեղուէր, առողջանալով, սկսաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ: Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Ն. վսեմութեան արդիւնաւոր ծառայութիւնները, 2500 Օսմ. ոսկւոյ գումար մը նուիրեց:

Աւստրիոյ Ֆրանձ-Յօզէֆ կայսրն Ս. Ստեփաննոսի պատուանշանի մեծ ժապաւէնն ընծայեց սպարապետ Օսման փաշայի:

Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ կայս. կառավարութիւնն որոշած է Կ. Պոլիս վճարել գաւառական սնտուկներու վրայ տրուած հավալէներն: Այս վճարումը պիտի լինի, 1883 էն առջի տարիներու հաշւոյն գաւառաց անվճար թողած պարտուց գանձմամբ: Ներկայ տարւոյ մարտ 22ին հրաման տրուած լինելով գաւառական վարչութեանց որպէս զի հավալէները Պոլիս վերադարձնեն մանրամասն հաշուեցուցակով մը, ելմտական նախարարութիւնն հետզհետէ կը ստանայ զանոնք: Եւ որովհետեւ հավալէ ունեցող անձինք պարտաւոր են հավալէները Սէրկիներու հետ փոխանակել, անոնք որ տակաւին ելմտական պաշտօնատունը չեն ներկայացած Սէրկի առնելու համար, կը հրաւիրուին այս գործողութիւնը կատարել փութով:

Իսկ անոնք որք իրենց հավալէները գաւառները վերադարձուցած են, պէտք է որ անոնց արձանագրութեան թիւը, թուահամարը, գումարն ու վճարուած թերհաշիւը, գաւառական իշխանութեանց պաշտօնական գրով վաւերացեալ ի ձեռին ունենալով, ըստ այնմ ելմտական պաշտօնատունը ներկայանան:

Յառաջագոյն գրած եմք թէ Քաղաքապետական խորհուրդը չընդունիր քարուղի մաքրման խնդրոյն համար կարգեալ յանձնաժողովոյ առաջարկն որ կը պահանջէ մնացեալ գլուխ առնուած 10 փարայի տուրքը ջնջել:

Յիշեալ խորհուրդն այս օրերս իւր այն որոշումը պաշտօնապէս հաղորդեց Բ. Դրան, յայտնելով թէ չուզեր կորսնցնել այդ տրոց գանձումէն գոյացեալ հասոյթն:

Անհիմն կը կարծուի այն զրոյց թէ Պ. Հիրշ մայրաքաղաքս պիտի գայ Օսմանեան, Աւստրիական և Սերբիական երկաթուղեաց գծերու միացման խնդրոյն համար Բ. Դրան հետ բանակցելու: Նոյն իսկ Պ. Հիրշի Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պ. Բիւրման հրահանգ չէ ընդունած այս մասին: Այս յապաղման պատճառ կը կարծուի Բ. Դրան այն պահանջումը թէ, ո՛և է բանակցութեան ձեռնարկելէ առաջ, Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը, որ այժմ Աւստրիական է, Օսմանեան ընկերութիւն մը լինի, համաձայն երկու տարի առաջ հրատարակեալ կայսերական Իրատէի մը որ կը տրամադրէր թէ Թուրքիոյ մէջ կազմուող ամէն անանուն ընկերութիւնք Օսմանեան պէտք է լինին:

Աւստրիական դեսպանը կը դիմադրէ այս պահանջման, առարկելով թէ օրէնքն անցեալն համար զօրութիւն չկրնար ունենալ, և թէ հետեւաբար կայսերական հրամանը չը պատկանիր երկաթուղեաց ընկերութեան: Բ. Դուռն, սկզբամբ ընդունելով Պ. Քալիչէի այս տեսութիւնը, կը պատասխանէ թէ այժմ նոր կարգադրութիւնք պիտի լինին, նոր պայմանագիրք, նոր գործողութիւնք և նոր գծեր, այնպէս որ ընկերութիւնը նոր ընկերութեան մը փոխարկուելով, հինէն տարբեր պարտականութիւններ և իրաւունքներ պիտի ունենայ. դեսպանատունը կը պատասխանէ թէ այս առարկութիւնք բոլորովին արդարացի չեն, և թէ ընկերութիւն մը իւր գործելու շրջանակն ընդարձակելով, իւր նախնական կերպարանքը չկորսնցներ:

Խնդիրը ջերմ բանակցութեանց առարկայ է այժմ Բ. Դրան և յիշեալ դեսպանատան միջեւ, և մինչեւ որ այս կէտին վրայ համաձայնութիւն չգոյանայ, բանակցութիւնք չպիտի սկսին միւս պայմանաց վրայ:

Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը հաստատէ հաւաստի այն լուր թէ յուլիս 14ին Աղեքսանդրիոյ մէջ մէկ հոգի մեռեր է քոլերայէն: Եւրոպացի կին մ'է սա որ [illegible] ունէր: Տօքթ. Արնօ քոլերայական [illegible] կարգը դասեր է այս հիւանդութիւնը:

Այժմ հիւանդն առողջանալու վրայ է: Կըսուի թէ Մէսաժըրիի Ալֆէ շոգենաւուն մէջ, որ Աղեքսանդրիա կ'ուղեւորէր, կաթսայագործներէն մին քոլերայէ բռնուելով, մեռեր է քանի մը ժամէն: Շոգենաւուն բժիշկն յայտներ է թէ մահաբեր անդ. մ'է սա, բայց Աղեքսանդրիոյ առողջապահական ժողովը կը պնդէ թէ կասկածելի հիւանդութիւն մ'է:

Մաքսատանց վերատեսուչ [illegible] էֆէնտի մեծ Եպարքոսին հրաւիրանօք Բ. Դուռն երթալով չորեքշաբթի, քանի մը ժամ աշխատեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ: Կըսուի թէ մաքսային ամենակարեւոր խնդիրներ խորհրդակցութեան առարկայ եղեր են:

Կայսերական կառավարութիւնը պաշտօնապէս ծանոյց Զուիցերիոյ կառավարութեան թէ յառաջիկայ օգոստոս 1/13 ին մայրաքաղաքիս և Թուրքիոյ բոլոր գաւառաց օտար նամակատունք պիտի փակուին, խնդրելով որ իւր այս ծանուցագիր հաղորդէ առ որ անկ է:

Բ. Դուռն այս առթիւ հարկ եղած հրամանները տուաւ ոստիկանութեան նախարարութեան, քաղաքապետութեան, ինչպէս նաեւ գաւառական իշխանութեանց, որպէս զի յիշեալ նամակատանց փակումը կատարեն վեհ. Սուլթանին Իրատէին համաձայն:

Կը կարծուի թէ Բ. Դուռն որոշած է ինքը փակել օտար նամակատունները, եթէ տէրութիւնք չուզեն համակերպիլ իւր հրաւէրին:

Թուրքիոյ հանքային ջրոց քննութեան համար, ժամանակէ մը հետէ յանձնաժողով մը կազմուած է առեւտրական պաշտօնատան մէջ, Տէլլա Սուտա Ֆերիգ փաշայի նախագահութեամբ: Յանձնաժողովն իւր վերջին նիստերէն միոյն մէջ պաշտօն տուած էր իւր երեք անդամոց որպէս զի յատուկ կանոնագիր մը խմբագրեն: Կանոնագիրն աւարտած լինելով, յանձնաժողովը քննութեան պիտի առնու զայն:

Հալէպէն յուլիս 3 թուով կը գրեն առ Թիւրքի, թէ համբաւաւոր սուտ մարգարէն և իւր 24 աշակերտներն Հալէպ բերուեցան, բազմութիւն զօրաց ուղեկցութեամբ և անմիջապէս կեդրոնական բանտը դրուելով հարցաքննութիւնք սկսան յաջորդ օրը:

Կը լսենք թէ կրակի դէմ պաշտպանող գործեաց փորձ մը պիտի լինի ըստ դրութեան Ապեստոս անգլիական ընկերութեան, վաղը Ը. Եւր. ժամ 9ին, Մեծ Կղզին, Մաճառի նաւամատոյցին վրայ, ընդ. տնօրինութեամբ պարոնայց Բանա եղբարց, (Մեծ Կղզւոյ Պօն Մարշէ վաճառատունէն,) որք յիշեալ Ապեստոս ընկերութեան կողմէ գործակալ կարգուած են Կղզեաց մէջ: Այս փորձին նկարագրութիւնը պիտի հրատարակուի լրագրոյս մէջ:

—

Հագիգաթ կիմանայ թէ Զէքմէ գիւղի բնակիչները կողոպտող աւազակք իրենց յաջողութենէն խրախուսեալ, անցեալ գիշեր փորձեր են վերստին գիւղը կողոպտել, բայց այս անգամ գիւղացիները զինեալ գտնելով, վերադարձեր են ամօթահար: Զէքմէ գիւղի բնակիչք այդ դէպքէն ի վեր, գիշերները պահպանութիւն կընեն կարգաւ:

—

Տեղական լրագիր մը կիմանայ թէ Օսմանեան կառավարութեան մէջ գտնուող գերմանացի սպայ մը, այս շաբթու կրօնական գործոց տեսչութեան դիմելով, իսլամական կրօնն ընդունելու փափագ յայտներ է:

—

Մօնիթէօռ կիմանայ թէ շաբթուս մէջ Գատը գիւղի Թաղապետական պաշտօնեայք՝ ուսահպատակ Մագլմեան Մկրտիչ էֆէնտիի չուխայի գործարանը մտնելով, գործիքները դուրս նետեր և գործաւորները վաներ են բռնութեամբ: Մագլմեան էֆէնտի հիւպատոսարանին բողոքելով, միասուց հատուցում կը պահանջէ:

—

Զորեքշաբթի երեկոյ Սիրքէճի իսկէլէսիի կողմերը գաղթականի մը կառաց ձիերն խրտչելով, անսանձ արշաւած ատեն, քրիստոնեայ տղեկ մը կոխեր և ձեռքերն ու ոտքերը կարեւէր խոցոտեր են:

—

Հելլենական հիւպատոսարանի հին դռնապաններէն մին, որ անգործ է այժմ բայց մերթ ընդ մերթ օգնութիւն կը գտնէ հիւպատոսարանի պաշտօնեաներէն, առջի օրը հիւպատոսարանի բակն իջնելով, անձնասպանութիւն փորձեց, ինքզինքը վիրաւորելով: Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեցին յիմար ծերունին, որ կը դարմանուի:

—

Պուքրէշի լրագիր մը կը գրէ.

«Կը յիշուի որ Պուքրէշի Օսմանեան դեսպան Սիւլէյման պէյի հետ կը շրջագայէր երբեմն իւր աղջիկն, արեւելեան գեղեցիկ աչքերով մանկամարդ թրքուհի մը, եւրոպական ձեւով հագուած, շնորհալի և դաստիարակեալ: Սակայն դեսպանին Սահմէ հանըմ, որ 15 տարիքը լրացուց, հաւատարիմ իւր երկրին սովորութեանց, Թուրք կանանց գրեթէ միանական կեանքն ընդունեց, և այսուհետեւ եաշմախով քօղարկեալ և մետաքսեայ ֆէրաճէով մը միայն դուրս պիտի ելնէ, որոյ դեռահասարշ ծալքերուն տակէն կարելի չէ գուշակել մարմնոյն ձեւերը: Պուքրէշ պիտի ցաւի որ այդ հրաշալի երեւոյթն այլ եւս չպիտի երեւի: Թուրքիոյ դեսպանին աղջիկն այսուհետեւ իւր մօր քով պիտի երթայ, որ Բէշօսթէնճէ, Ճօրճօվա և Կ. Պոլիս կը բնակի զանազան եղանակներու մէջ»:

—

Թրիէստի թղթաբեր շոգենաւն այս առաւօտ Եւր. ժամը 1ին անցաւ Տարտանէլէն:

ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԴԵՂԱՀԱՏՔ. — Պոլսեցիք քաջ գիտեն թէ քանի մը անգլիացի դեղի վաճառականներ, որք կը ձեւացնեն թէ վկայական ունին ի ձեռին, յաջողած են ծայրայեղ դրուատիքներով, իրենց դեղահատները և խառնադեղերը տարածել ամեն կողմ, առանց բժշկական մարմնոյն կամ գիտնոց ուշադրութիւնն հրաւիրելու: Առնց բոլորովին հակառակ միջոցներով է որ Զիւրիխի Գրանդ Բիմիադէսին դեղահատները մեծ ընդունելութիւն կը գտնեն քաղաքակրթեալ աշխարհի մէջ: Եւրոպիոյ մեծանուն բժիշկք հաստատած են այդ բաղադրութեան օգտակարութիւնը նամակներով զորս այս սիւնակներու մէջ հրատարակած եմք: Իբր նոր ապացոյց մը [illegible] զուիցերիական դեղահատներու վրայ տրած կարծիքն ընդհանուր է, կարտատպենք Բեդրօպուրկի համալսարանին ուսուցիչ և մտնաւոր բժիշկ Տօքթ. Զոէքաուէրի տեղեկագրի մէկ հատուածը «Վերջապէս կարող եմ կարծիքս յայտնել զուիցերիական դեղահատներուդ վրայ որք լաւ արդիւնք արտադրած են: Փորձն իմ անձիս և մի քանի հիւանդներու վրայ կատարեցի» Այս դեղահատք, իրենց քնոյն բաղադրութեան շնորհիւ, այն զօրացուցիչ մաքրողական դեղերու կարգէն են, որ մեղմօրէն և առանց նեղութիւն տալու, կը ներգործեն: Երբ աղեաց տկարու- [illegible] նուն, և երբ դադրեցնէք անոնց գործածութիւնը, որովայնապնդութեան նշանները վերստին չեն սկսիր ինչպէս ուրիշ դեղերու գործածութեան ժամանակ:

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Թուրքիոյ բոլոր քաղաքաց համար, Կ. Պոլիս, Կալաթա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, Պ. Ժ. Հ. Ռիէքէնօֆի վաճառատունը: Կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղավաճառաց խանութները:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Մարսիլիա 17 յուլիս

Երէկ իրիկունէ ի վեր 21 հոգի մեռան քոլերայէն:

Թուլոն, 17 յուլիս

Երէկ իրիկունէ ի վեր 14 հոգի մեռան քոլերայէն:

Մարսիլիա, 17 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 15 հոգի մեռան քոլերայէն:

Յուլիս 17ին մեռնողներուն թիւն է 36

Թուլոն, 17 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 24 հոգի մեռան քոլերայէն:

Յուլիս 17ին մեռնողներուն թիւն է 38

Լոնտոն, 17 յուլիս

Անգլիոյ պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռուոյն հետ բաղդատմամբ հետեւեալ տարբերութիւնը ցոյց կուտայ:

	Անգլ. ոսկի
Պատրաստ մետաղադրամ,— նուազումն	126,000
Պանքնօթք իսպառեստի—աւելութիւն	105,000
Փոխանակագիրք և այլ. եւայլ թղթեր—նուազումն	935,000

Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ 44 3/4 %:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	...	110 3/8
3 »	»	» (վճռւելի)	...	110 1/4
3 »	Բարիզի	» (պանքայի)	...	22 82 1/2
3 »	»	» (վճռւելի)	...	22 90

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	ղ.հկն.	8 32
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8 32
Երէկ Բէրայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 29
Բարձրագոյն գին	»	8 29
Նուազագոյն	»	8 28
Կէս օրին	»	8 28
փոխառութիւն 1863	Ֆր.	54
» 1865	»	50
» 1869	»	44
» 1873	»	39 50
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.	16 25
Բուլկէրի երկաթուղի	Ֆր.	43 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	367
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	81

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3 22
Քրէտի Ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լր.	6 35
Պանք տը Գօնա	«	5 20
Սօս. Շամէ է վալէօր	Օսմ. Լր.	3 25
Թրամուէյ	» »	290
Խնեիֆիէ Եգիպտական		66 10
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		65 30
Գիշերը գործ չեղաւ		— —
Այս առտու բացուեցաւ		65 20
Կէս օրին նոյն գին		65 20

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 7
Քրիմից	»	51 12
Բօլ իմբերիալ	»	90 5
Ռուսլի Թղթադրամ	»	9 01
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 9
Հինգնոց	»	102 10
Մէթալիք	»	98
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	2600
Վ.եցնոց	»	103

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 Յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	100 9/16
Օսմ. » բացուեցաւ	7 29/32
» » գոցուեցաւ	8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/8
» » 1869	9 1/8
» » 1871	65 3/4
» » 1872	45
» » 1873	8 1/8
փոխառութիւն 1877	78
Պանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	90 1/4
Եգիպտական միացեալ (խնեիֆիէ)	59 1/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	82 7/8
Տայրա Սանիէ	58 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	83 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	101
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 17 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 95
Օսմանեան երկաթուղի	20 20

Բարիզ, 17 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % ... բաց	107 40
» » 3 % ... բաց	76 67 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	8 40
» » գոցու. (գ. կ.)	8 02 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	54
» » 1869	45
» » 1873	41
Օսմանեան երկաթուղի	42 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	540
Պանք Օթօման	597 50
Գրէտի Լիոնէ	545
» Ֆոնսիէ	1275
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1193 75
Սուէզի ջրանցք	1912 50
Ռուսական 5 % 1877ի	95
[illegible]	93 45
[illegible]	296 25
[illegible]	[illegible]
[illegible]	367 50
[illegible]	345
[illegible]	25 46

ՄԵՏԵՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

18 Յուլիս (Ն. Տ.)

	ժ	Վ.
Ծագումն Արեգական (Աւերեւոյթ)	4	46
Մուտք » »	7	26
Կէս օր (Միջին ժամով) ... 12	5	58
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)	4	27
Ծագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ) ... Ա.	12	44
Մուտք » » Երեկոյ ... Ե.	3	14
Երեւումն Լուսնի Ն. Լ. 22 Յուլիս		

Առաւօտեան ժամ 8ին

Ծանրաչափ (Ծովու երես)	762	6
Ջերմաչափ	24	8
Նուազագոյն աստիճան	20	1
Բարձրագոյն » ... երէկուան	27	2
Խոնաւութիւն %	65	
Բարձրութիւն անձրեւի 30 ժամու միջոցին հազարորդամետր	0	

Ուղղութիւն հողմոյ հիւսիս արեւմտ. չափաւոր:

ՅՈՒԼԻՍ 17ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափին միակերպ ճնշուած կը մնայ Եւրոպիոյ հարաւային կողմը և Միջերկրականի վրայ, ուր հօդը ընդհանրապէս տկար է. հանդարտ օդ յԱդրիական. հիւսիսային հովը բաւական ուժգին է Արշիպեղագոսի վրայ, և ուժգին ի Տարտանէլ. հանդարտ օդ յՕտեսա:

Բարեխառնութիւնն է 24 աստիճան ի Վիէննա, 22 յՕտեսա, 17 ի Բարիզ և ի Բեդրսպուրկ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

22 Յունիս 1884. Տփխիս

Տեղային պաշտօնական Քաւքազ լրագրի, երկու աճագին թերթերի վրայ «հողային բանկի» մի ընդարձակ յայտարարութիւնը կարդալից յետոյ, մի առանձին սարսափով սպասում էինք այս օրուան. որի համար նշանակուած էր աւելի քան 200 կալուածների յ'աճուրդ հանելը պարտքի դիմաց. այդ կալուածների մէջ էր և Արծրունի եղբարց երկու աճագին կալուածները. (առաջինը 414,769 րուբլի պարտքով, իսկ երկրորդը 60,280 րուբլի): Սրտի տրոփիւնով գնացինք բանկայի դահլիճը: Յայտարարուեցաւ որ Արծրունու Գալէրեայի վաճառումը մի քանի օր յետաձգուեցաւ (14 օր) իսկ միւսները սկըսուեցան. թէ ի՛նչ գներով տներ էին ծախվում. ես անկարող եմ այդ մի առ մի բացատրել. անցեալ տարի ես ներկայ էի մի տան երբ 28 հազար րուբլի առաջարկեցին և տղաշումին տէրը չտուեց. և այսօր այդ տունը ծախվում. բայց քանի՞վ: 13 հազար րուբլի, և չընչին պարտքի դիմաց:

Անցեալ տարի կարծեմ «Մոսկովսկի Վեդոմոստի» լրագիրն էր, որ առաջարկել էր մայրաքաղաքի Կապիտալիստներին որ գնան Կովկաս և կալուածներ գնեն որովհետեւ տները արժան ծախվում են, ժողովրդի աղքատութեան պատճառաւ:

Բայց ինչո՞ւ է աղքատ ժողովուրդը:

Մի երկիր, որ սեպհական արդիւնաբերութիւն չունի. մի երկիր, որի առեւտրականութիւնը ուրիշ ոչինչ չէ եթէ ոչ մի կատարեալ չարչիութիւն. եթէ ոչ մի փառաւոր գործակատարութիւն նոյն իսկ ռուս գործարանատէրերի համար, այնպիսի մի երկրում վաճառական տարրը չէ ներկայացնում այնպիսի մի ույժ, որ կարողանար դէմ գնել օտարքին մրցումներին. որ երկար ժամանակ իւր օգուտը ապահոված ունենար:

Ուղիղ մի տարի անցնում է այն օրից երբ ռուս մի քանի գործարանատէրեր ոչնչացնել տուին Կայսրին տուած իրենց խնդրքով Կովկասեան տրանզիտը. խլելով մի և նոյն ժամանակ մի ամբողջ երկրի գլխաւոր պարտամուտքը, որից հազարաւոր մարդիկ օգտուեցան տուն և ընտանիք կառավարեցին. այո՛ տրանզիտը Թիֆլիզի մէջ մեծ դեր էր խաղում մի ամբողջ դասակարգ յատուկ զբաղած էր այդ գործով. օգտվում էր և վաճառականը, և կոմիսերը և գործակատարը և մշակը. Նշանաւոր կանտորաներ Բագու և Թիֆլիս շարունակ հաղորդակցութիւն ունէին Պարսկական գլխաւոր վաճառատեղիների հետ, և միշտ բաւական թուով մարդիկների պէտքը զգացվում էր:

Բացի տրանզիտի կալուելուց աւելացրուեցաւ նաև արտասահմանեան ապրանքաց մաքսը անհամեմատ առաւելութեամբ, այնպէս որ մեր վաճառատան մէջ ստացուած ապրանքների մեծ մասի մաքսը պակաս չէ գալիս երբեմն 1 բրցիին 80 կոպէկից. իսկ շատ ապրանքներից այնպիսի մաքս ուզումեն որ մէկ ու կէս ապրանքաց գինը արժէ: Սակայն ի՞նչէք կարծում այդ ապրանքների համար, այդ քան մաքսը տալով հանդերձ նոքա աւելի նուրբ են, աւելի դիմացկուն, աւելի արժան և ձեռնտո՞ւ են քան նոյն իսկ Ռուսաստանինը (իմ խօսքերը գլխաւորապէս վերաբերին ապակեայ, յախճապակեայ և բեբեղեայ մթերքների): Գալով Ռուսաստանի գործարանատէրքն նրանք օգտուելով հանգամանքներից, օգտուելով համարեայ թէ մենավաճառութիւնից աւելին չասենք, հարստահարումեն մեր ժողովուրդին: Սակաւ բացառութեամբ մեր վաճառականները դոցա սորուկները չ'են. առաջին անգամից յափշտակվումեն իրենց տրուած վարկով (կրետիտով) սկսումեն ապաւինել բերել. ամբողջ տարին չարչարվումեն չարչարվումեն և ձեռք բերած փողերնին ուղարկումեն գործարանատէրին մուրհակները թափելու համար. իսկ շատ անգամ առեւտրի [illegible] սահմանական կոնֆերենցիայի ի հարկէ բաւական միամիտ կրելով:

— Բայց այդպէս էլ չարունակուածն: Հարցէք ինչո՞ւ համար մի այդպիսի առեւտուր: Նա ձեզ կը պատասխանէ «Աստուած ողորմած է»:

Մոլլայ Նասրադինը 10 հատը 20 կոպէկով ձու առնումէր, եփումէր, ներկումէր և ծախումէր 15ը 20 կոպէկով, և այդպիսով օրեկան մի քանի հազար ձու ծախումէր:

Ի՞նչ էք անում Մոլլայ, մի օր նկատեցին նրան. դուք ախր շատ էք վնասվում:

«Զարարի եօխտր — պատասխանեց Մոլլան — կոյ տեսնըլար քի Մոլլա իշ տա ալըր բէքէար տէյըլը» (վնաս չունի թող ասեն Մոլլան բանի է պարապ չէ):

Եւ ճիշդ այդ Մոլլա Նասրադինեան առեւտուրն են վարվում ներկայում մեր վաճառականներ:

«Աստուած ողորմած է» ասումէ նա. իւր սովորական առեւտուր սկսելով, % 18 20 փողի տոկոս տալով և ինչպէս ասումեն «Քաչ է տալիս այնքան», մինչև իւր խանութը եւս կը փեղասեն, մինչեւ իւր տունը եւս աճուրդի տակ կ'ընկնի: (Այստեղ տների 1/4 մասը ազատ չ'են պարտքերից):

Տագնապը ընդհանուր է. ոչ մի կողմ ուրախ երեւոյթք. «փող չկայ» լսումես ամեն կողմից. և կարծես մի հարաւային քամի դոցա բոլորը քշել տարել է Կովկասից:

Կարող էին միանալ, կարող էին ընկերութեամբ մեր վաճառականներ ընդհանուր խոշորնատուների հետ մաքսուել, բայց այդ էլ դժուար է. մեր մէջ ցարդ քիչ անգամ ընկերութիւններ գոյանումեն. և նոքա ամենեւին երկար գոյութիւն ունենալ չեն կարողանում. դեռ սպասումենք. սպասումենք որ Նախախնամութիւնը մանանայ ուղարկէ մեզ համար. մինչդեռ տարիներով մեզ մօտ մեր քրտինքով վաստակած մանանան՝ ճարպիկ Եւրոպացի ընկերութիւններ, առեւտրական տներ հենց մեր մօտ մեր քթի տակ խլումեն մեր ձեռքից. իսկ մենք բերաններս բաց դեռ վերեւ նայումենք. նայումենք թէ երբէք ողորմած Աստուածը ուղղակի մեր բերանի մէջը կը ձգէ՞: Ի վուր յո՛յս:

Նամակս փոքր ինչ երկարացաւ. սակայն յոյս ունիմ, որ Արեւելքի ընդարձակ սիւնակները չեն մերժել իրենց միոյն մէջ տեղ տալու դորան:

Կարդացինք Արեւելքում այն իրեն պատիւ բերող առաջարկութիւնը որ մեր կառավարչապետ Իշխան Դոնդուկով-Կորսակով արել էր Կայսրին մեր Հայերիս վերաբերութեամբ: Պատիւ իրեն: Որքան ուրախ ենք որ նորան մերժողը նոյն իսկ Կայսրն է եղել. նոյնքան աւելի զզվումենք երբ այդ մասնութիւնը անումէ մի պաշտօնական մարդ. որին Կովկասու Հայեր սկզբից այնքան ողեւորութեամբ և յարգանքով ընդունեցին:

Ի՞նչ օգուտ ունեցաւ Թիֆլիսը իւր նոր կառավարչապետով:

Ա. — Տրանզիտը (եւրոպական վաճառաց անմաքս առաքումն ի Պարսկաստան) կալուեցաւ:

Բ. — Ցենզուրաները խստացան ամեն կերպիւ:

Գ. — Մեր ազգային ուսումնարանները խլումեն ձեռքերնիցս:

Դ. — Բագուի Նոբելը (Շուէտացի գործարանատէրն) ստացաւ 8 միլիոն օժանդակութիւն կառավարութիւնից. բոլորովին ոչընչացնելու տեղային արդիւնաբերողներին. հետեւանքն էլ այդպէս եղաւ. մի քանի ամիս չէր անցել որ դարձեալ մի հարիւրի չափ տեղային նաւթագործարանների դռները փակուեցան:

Ե. — Աւարտող Հայ ուսուցիչներ զըրկըվումեն իրենց տեղերից:

Զ. — Մթերքները անտանելի թանգացան:

Է. — Մի պատրուակաւ երեւի առանձին թոյլտուութեամբ մաքսատան կառավարիչներ խուզարկութիւն արին քաղաքի մի քանի նշանաւոր անձանց մագազիններ, և սարսափելի քանակութեամբ ապրանք, թէ արտասահմանեան և թէ Ռուսի բոլորովին ուղղակաբար ածեցին փուրկօններ և տարան: Միւս օրը տեղացի թերթերից Նօվօյէ Օբօզրէնիէ կծու կերպով ծեծում էր այդ անմոթ և օրէնքի հակառակ գործողութիւնները որ կատարեցան մաքսատան պաշտօնեաների ձեռքով: Ամենքը բողոքեցին. բողոքեցին որ իրենցից առանց թղթի առանց հաշուի մեծ քանակութեամբ Ռուսի ապրանք տարել են: Ոչ ոք չլսեց. լսողը խլացած էր երեւում. երեւի ուրախ էր որ այդպէս էլ պատահեց: Մի քանի օրից յետ կարդումենք Մոսկվայի լրագիրներում, որ այնտեղի վաճառականներ խնդիրք են տուել այստեղ որ «աճուրդի» ժամանակը այնտեղի լրագրերում էլ հրատարակուի. այնպէս որ չլինի թէ Կովկասից խլած ապրանքները գոնէ մի փոքր արժան [illegible] ճամանք «ում տպագրած կարգաք Արծրունի եղբարց Գալէրէյի Ներսիսին նուիրելու ստորագրողաց անուանական ցուցակը. սակայն տեսնում էք որ մի լուր անգամ այդ մասին չէ տպագրուում: Ինչո՞ւ զարմացած կ'հարցնէք դուք: Շատ հասարակ պատճառաւ: Մեր հայասէր կառավարչապետը հրամայեց արգիլել մի այդպիսի ստորագրութիւն մինչեւ վերեւից հրաման կ'գայ, հայերը իրաւունք չունին—ասել է—մի այդպիսի մեծ բարեգործութիւն առանց թոյլտուութեան անելու: «Ստորագրուողներ կային, բայց ամենքն էլ լռեցին և պիտի սպասեն ով գիտէ քանի ամիսներ. . . իսկ մինչեւ այդ ամիսները. . . բայց ամիսների հարկաւորութիւն չկայ մի 15 օրից կալուածքը ով գիտէ ուրիշի սեպհականութեան կը դառնայ եթէ եռանդուն միջոցներ ձեռք չառնուին. և մեր բարի կառավարչապետն էլ հենց այդ է ցանկանում. նրա ուզածն էլ հենց այդ է. բոլորովին ոչնչացնել տեղային ույժերը թէ բարոյապէս և թէ նիւթականապէս:

Մենք վերջացրինք. կը սպասենք նաեւ 14 օր և այնուհետեւ ամեն ինչ պարզուած կը լինի Գալէրէյի վերաբերութեամբ: Ցաւումեմ որ ստիպուած եմ գրելու, եթէ առանձին մի օժանդակութիւն չեղաւ Գալէրէյին կը մնայ կամ մի կապիտալիստի օգտին, և կամ նոյն իսկ բանկին: Իսկ այնուհետեւ. . . այնուհետեւ կարծեմ մեր խիղճը ամենեւին մեզ չէ տանջելու, երբ կը տեսնէք մի մարդ որ մերժեց հօր առաջարկած փառաւոր տեղերը, մի մարդ որ իւր բոլոր եկամուտները, իւր անձը և իւր սիրտը 13 տարի նուիրեց իւր սիրած ազգի բարոյական զարգացման, առաջդիմութեան, որ մի զգալի չափ տուեց ստեղծեց նոր գրականութիւնը, որ պատրաստեց և կրթեց մի ամբողջ սերունդ. այս մեր խիղճը ամենեւին չի տանջել մեզ երբ կը տեսնենք որ այդ մարդը որ իւր ամբողջ կարողութիւնը զոհեց ազգին. ազգը նրան նեղութեան միջոցին ձեռք չէ կարկառում: Օգնե՛լ. . . բայց մենք հաւատացած ենք որ Պ. Արծրունի իւր ամենակրիտիկական րոպէում կը մերժէր իրեն առաջարկված իւրաքանչիւր մի օգնութիւն, եթէ մի միլիոն էլ տային նրան. բայց եթէ այսօր մի բանկ իւր սեպհական շահերի համար յանկարծ և անսպասելի կերպիւ աճուրդ է նշանակում մեր կալուածի վրայ, որի մասին ամենեւին չգիտէր Պ. Արծրունի և այդ կարճ ժամանակամիջոցում նա ոչինչ անել կարող չլինելով հանդերձ, իւր միլիոն արժողութիւն ունեցող կալուածները 400 հազարի տեղ բանկին պէտք է տայ մի այդպիսի ժամանակ. պաշտպանել այդ մարդուն օգնութիւն չէ. թող գնեն այդ տեղը և այդ կոյքը իրենց միջա օգուտ կը տայ:

Նորդուզ կամ [illegible] Արեւելեան [illegible]

Վան, 12 յունիս 1884

Տիգրիսի կարեւոր գաւառներէն և Հայաստանի ամենէն գեղեցիկ երկիրներէն մին կրնայ համարուիլ Նորդուզ գաւառը, որ կը պարունակէ Անձեւացեաց, Աղբակու, Մոկաց և Որսերանի մէջ տեղ գտնուած երկիրները և կը գտնուի Վանայ հարաւային կողմը: Վարչական կազմութեամբ կը վերաբերի Հէքքարիի կուսակալութեան, և արդէն Աղբակի բարձրաւանդակին շարունակութիւնն է, դէպ ի արեւմուտք, 7000 ոտնաչափ բարձրութեամբ: Տիգրիս գետի արեւելեան ճիւղը իւր սկիզբը կ'առնու այս գաւառէն, որ ջրոյ անսպառ շտեմարան մ'է: Երկրի մակերեւը բլուրներով կտրտուած է, որոց կողմած իւրաքանչիւր ձորերէն կը վազեն Տիգրիսի մեծ ու փոքր վտակներ, անհամար աղբիւրներով, որոց անուշահամ ջրերուն չեն հաւասարիր Վասպուրականի ուրիշ գաւառաց ջրերը: Երկիրը սիրուն կերպարանք մ'ունի, ճոխ մարգագետիններով ծածկուած: Քիչ տեղ կը գտնուի անտառ, ժայռուտ լեռներ հազուագիւտ են. միմիայն հիւսիսային արեւմտեան կողմ մնացուտ և ապառաժ Արէպի լեռը կը բարձրանայ իբրեւ կղզի մը Նորդուզի կանաչազարդ հովիտներու մէջ: Այս գաւառի բարձր լեռներ են. Կէլ-լոկան (Թակու) լեռ 11500 ոտնաչափ բարձրութեամբ՝ որ զինք կը զատէ Շատախէն, Արտոս լերինք՝ Հայոց ձորէն և Պաչէթ ու Կալառաշ բարձր գագաթներն ալ Աղբակէն կը զատեն Նորդուզ, վերջապէս Տոլոշին և Ալաճան լերինք որ Ճուլամերկի և Նորդուզի մէջ տեղ կը բռնեն: Նորդուզի մէջ գլխաւորապէս հինգ մեծ վըտակներ կազմուելով, [illegible] ճանապարհ մ'է:

Երկրի կլիման ցուարճալի հանգամանք մ'ունի, ամառուան տօթերուն իսկ Նորդուզի դաշտերը գարնան եղանակը կը ներկայեն, և օգոստոսին նորա բարձր բլրոյ վրայ նոր կը սկսին ծաղկիլ ծաղիկները, թէեւ այն տեղ ձմեռն շատ ամեաէ ալ աւելի չաւեւեր:

Այս գաւառի բերքերն են. ամբաւ. ինչնաբոյս մարգագետինք, հինաւուրց բարտի անտառներ քիչ մը կը մնան տակաւին իւր արեւմտեան մասի մէջ որ Բավալիս կը կոչուի, ուր բարդիներ մինչեւ 4 գրկաչափ հաստութիւն ունին: Կը մշակուին հաճար, կտաւատ և քիչ մ'ալ ցորեն: Բնակիչք աւելի հովուական ժողովուրդ մ'եղած են երկրի բնական բերմամբ: Այս տեղ կը դարմանուին [illegible] այծերու և ոչխարաց բազմաթիւ հօտեր որք իրենց բրդի ազնուութեամբ և բնական կարգով նշանաւոր են շրջակայ շատ նահանգաց մէջ: Նորդուզ 72,000 ոչխարի կեաժ (տիֆթիւքի ազնիւ տեսակը) և 36,000ի բուրդ կ'արտահանէ տարին: Արուեստագործ Շատախցիք իրենց համբաւաւոր շալին և աղային պէտք եղած կեաժն ու բուրդն Նորդուզէն կըստանան: Ոչխարի վաճառականք 10000է աւելի ոչխար կը գնեն այս գաւառէն:

Նորդուզ կը բաժնուի երեք գաւառակներու, որք են Գուզէշան, որ հիւսիսակողմ կը գտնուի և կից է Հայոց ձորին, Գուչալէ՝ արեւմտակողմ, Շատախին սահմանակից և Բուն Նորդուզ, որ հարաւային-արեւելակողմ կը գտնուի միւս գաւառներուն:

Նորդուզ գտնուելով Վանի և Ճուլամերկի մէջ տեղ, ամենադիւրին ճանապարհ կը կազմէ թափանցելու համար Հէքքեարի կոչուած քիւրտ ցեղերու անմատչելի երկիրներն, որք կիսավայրենի վիճակ մ'ունին այսօր: Մէկ խօսքով այս գաւառը հայկական, քրդական և ասորական գաւառաց կեդրոն և միութեան գիծն է աշխարհագրապէս: Բնակիչներն ալ այս երեք տարրերէ կը բաղկանան. Հայք՝ 2000, Քիւրտք 2600 և Ասորիք 700ի չափ կը հաշուին: Գիւղերէն 7ը հայաբնակ են և 20ք քրդաբնակ, որք սովորաբար ունին 2-15 տուն բնակիչ. 4 գիւղ ալ ասորիք:

Հայք պահած են իրենց լեզուն, ազգային և կրօնական զգացումները, թէեւ բոլորովին անդորր վիճակ չունին: Խաչնարածութեամբ կը զբաղին մեծ մասամբ, ոմանք երկրագործ են, իրենք շալեր ալ կը գործեն, ինչպէս նաեւ գոյնզգոյն զարդերով պճղնաւոր շրջազգեստներ ալ կը հիւսեն:

Քիւրտեր զանազան ցեղերու կը բաժնուին, որք են, Ալանցիք (թերեւս սոքա Ալանաց գաղթականութեան հատուած մը լինին). սոքա կը բնակին Բավալիսի մէջ որ կը ներկայացնէ այսօր քրիստոնէական և հայկական շատ մ'աւերակաց նշանները. Մէհմետբէյանցիք Գավրկանի մէջ տարածուած են, և այդ գաւառակի Կոսրէն գիւղի մէջ կը մնայ ցարդ կիսաւեր Կասրկոյ բերդը որ քան տարիներ առաջ քիւրտ ապստամբապետներու ամուր մ'էր: Գավրկանի Կալարաշ լեռան վրայ կը գտնուի նաեւ Գուրշէնի բերդ, (Կալայի-սպիտակ բերդ), ուր քարի մէջ փորուած սենեակներ կան: Այս ցեղերէն զատ կը գտնուին նաեւ վրտաց Թափառական (Քօչար) ցեղեր ալ, որք ամառ ատեն կը տարածուին Նորդուզի հովասուն լեռներ, իրենց բազմաթիւ հօտերով և երկրին խրական պատիժ մ'են եղած իրենց գողութեամբ:

Ասորիք ունին եկեղեցի մը, ընդհանրապէս աղքատ են: Բուն Նորդուզի գլխաւոր գիւղերն են Մէշէնան՝ գաւառապետին աւան, ասորի բնակիչներով: Այս գիւղ Վան քաղաքէն 14 ժամով, Պաշգալէէն 16 ժամով հեռու կը գտնուի: Կոշան հայաբնակ գիւղ որ նշանաւոր եղած է, երեք տարի առաջ պատահած անձ- [illegible] արծաթախառն կապար կը գտնուի Կլիւլական լերան ստորոտը՝ Տիվռաշ գիւղի քովը, Կոլէօ (Տոլոնիրմաք) Կիւմիւշ-Կուլէ լեռան վրայ կը գտնուի առատապէս. Հանքային ծծմբուտ ջերմուկ մ'ալ Տիմ գիւղի մէջ: Նորատուզի և Քաղաքի մէջտեղ կը գտնուի Տուշէն աւերակ քաղաք և Թէլուլ գաւառը որ առաջ բազմամարդ հայաբնակ գիւղեր ունէր, որոց հետքերը միայն կը տեսնուին այժմ: Նորատուզի հնութեանց մէջ ամենէն նշանաւոր տեղ կը բռնեն Դէվէբօյնու տուներ որք Նորատուզի հարաւային կողմերէն սկսեալ՝ իրարմէ հնդական վայրկեան հեռաւորութեամբ շարուած են մինչեւ քանի ժամու տարածութիւն, դէպ ի Չերմօշ գաւառի ներսերը: Այդ տուներ այսօր կիսաւեր են, քառանկիւնի, քարաշէն փոքր ամրոցներ են դոքա, որոցմէ շատեր 2-3 մեթր միայն կանգուն մնացեր են, երեք յարկ բարձրութեամբ տուներ ալ կը գտնուին: Սոցա ամենէն առատ գտնուած տեղն է Սեւգաշ կամ Մեյտան Դուզու դաշտը որ Նորատուզի կից հարաւակողմ կինայ և Կոլէճին խորդուբորդ մակերեւոյթին վրայ միակ ընդարձակ դաշտն է, 24 քառակուսի քիլոմէթրը տարածութեամբ: Գիւղացւոց աւանդութեան նայելով, այդ տուներ կը վերաբերին Դաւիթ անուն մարդասէր պատերազմիկի մը որ իր զօրեր այդ տուներու մէջ կը փակէր, արդէն այդ մարդու անունով, դաշտը Մեյտան Դուզու ալ կը կոչուի:

Պօրսը

Ի ՍԳԱԼԻ ՄԱՀ
ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ Պ. ԵՐՈՒԱՆԴԱՅ ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

Ո՛վ մահ դժխեմ, է՛ր այսպէս մահ դ՚ժնդակ,
Արշաւասոյր խուժես իբրեւ ամպոտակ,
Ոչ տաս երբեք յախանոյս մանկացուին՝
Չկայ անուղ վայր մի արտօսր ցաւագին:
Ոչ խնայես կորաքամակ յալեւոր,
Ոչ ի յոյս մօր՝ ի պատանի դեղաւոր,
Ոչ ի խօսնայր եւ ի կոյս նազելի,
Ոչ իսկ ի հայր եւ ոչ ի մայր կամեղսի.
Իբրեւ հեղեղ անհեղահոս ամեհի,
Որ գերփիցէ զոր ընդ առաջ պատահի,
Եւ կամ իբրեւ կայծակն մանգաղ երկսայրի,
Որ անխտիր ծաղկունս արկցէ ի դաշտի:
Անգութ Պարկայք, խնայեցէք, Պարկայք ժանդ,
Գէթ զայս նուազ խնայէիք յիմ Երուանդ,
Յոր գեղայոյս այն ինչ փթթէր ի ճակատ,
—Ճակատ սիրուն—եօթնեւտասներորդ գարնան վարդ,
Այն ինչ խայտայր սրտով հոգւով գերապանծ,
Շորթեցէք ի մօրն գրկաց ո՛հ անդարձ:
Սէր անկայուն, սէր, բարեկ, սէր խուսափուկ . . . .
Յիմ աղատատան լցին առաւէն մահացուք,
Ոյց՝ չէս ունել վճանակ լինայ՝ սիրտ անմոյժ,
Ահա հնչէ զանգակն արդէն մահազոյժ.
Զի յոյս ունայն, տապանայն է անհերձ,
Կեանքն համակ իբրեւ եղէգն գլխաբեկ:
Ահա Երուանդ գարնանազեղ պարմանի,
Գէմքն կայտառ, սիրտն եւ հոգին յուսալի,
Փառք, հնչէ, վայելք շուրջ գնոյաւ ըղձացապ,
Զգլխոյն ի կախ կային առաւօք վտու ի վտու,
Եւ առ սոխբ յոյս, սէր, խնծոյք ի փթիթ՝
Առ ի հիւսել նմա պսակ խնդութեան:
Խանդեւ մարգէր մինչ ի տաճար Աթէնեան՝
Տանել ի գլուխ դափնենին յաղթական,
Ընդ խմբու բազմին հարկաւ թողեալ պկեցաւ,
Ոյր պատրանաց անյագ երբեք ոչ · աւա՛ղ,
Թռեաւ հոգւով յաստեղազարդ ի կամար,
Ուր փափաքէր կամիցին սիրտ ի բոյրոց՝
Ի մէջ էից ցորչափ չնչէր վերկէր ոց:
Երուանդ որդեակ, ծնողաց քոց յոյս միակ,
Զ'եւ վայելեալ դառն կենաց ի ճաշակ,
Որ տեղչ իսկ զառաքինոյն սիրտ անբիծ,
Վայելես արդ ի սերձ հանգիստ անմահից,
Հոգի՛դ անմահ, ի սփոփանս՝ ծն էջ մեզ.
Զաղէխորով ծնողաց քոց գոլասի միշտ՝
Յորչափ պլիմաւ բով դան ի սիրտ եղկելւած.
—Մինչեւ հարեալ ի նոյն մահու հարուած—
Ծաղկունս սփռել դողդոջ ձեռօք փունջ ի փունջ
Եւ ցաւահեծ հեծել ապաւոր ի շիրմիդ:

ՀԱՅԿՈՒՀԻ Ս. ԳԱՒԼՈՒՔՃԵԱՆ

ՑՈՒՑԱԿ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ
ԱԶԳ. Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

Յուլիս 9 Երկուշաբթի. Կրօնագիտութիւն համայն կարգաց:

Յուլ. 10 Երեքշաբթի. Ընդհանուր ազգաց պատմ. և մատենագիտութիւն Բ. Գ. Կարգաց:

Յուլ. 12 Հինգշաբթի. Բնական պատմ. Բ. կարգի. Բնագիտութիւն Գ. կարգի.

Յուլ. 13 Ուրբաթ. Տաճկերէն Ա. Բ. Գ. կարգաց:

Յուլ. 14 Շաբաթ. Գաղղիարէն Ա. կարգի. Թուաբանութիւն և Աշխարհագրութիւն Ա. կարգի և ընտելաբանի:

Յուլ. 16 Երկշբ. Հայկաբանութիւն Ա. Բ. Գ. կարգաց: Գաղղիարէն Բ. Գ. կարգաց.

Յուլ. 17 Երեքշաբթի. Իրագիտութիւն Ա. կարգի և ընտելաբանի:

Յուլ. 19 Հինգշաբթի. Անգղիարէն Բ. Գ. կարգաց: Թուաբանութիւն և Աշխարհագրութիւն Ա. Բ. Գ. կարգաց:

Յուլ. 21 Շաբաթ. Ձայնագրութիւն և Երաժշտութիւն:

Ծանօթ. – Գծագրութիւնք և Գեղագրութիւնք ի տես:

Մարմնամարզ՝ իւրաքանչիւր օր 9 էն 10 (ըստ տաճկաց):

Քննութիւնք կ'սկսին ըստ Տաճկաց առաւօտեան ժամը 2 էն մինչեւ 5 և ցերեկէն վերջը 6 էն մինչեւ 9 կը տեւեն:

Ծանօթ. — Չորեքշաբթի օրուան Արեւելքի երրորդ երեսի երկրորդ սիւնակի 80րդ տողի «սահմանադրական» բառը «երկաթուղեաց» պիտի լինի:

ԻԼԱՆ
ԽԱՋԻՆԼԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Նրզադ անպարը իչուն ալընաճադ ձէնօվա բիրլէճինին պէհէր դըյէի ճէտուի պիր պալապաշ իսկիլէյի պէշ փարաաէ Թըլըփի իսլերինտէ օլուպ՝ սօն գարարը գաթիյի իջրա թէմուզը րումինին ճէտվէլի ճէլմասա իբ. թէտաի կիւնի միւլկիյէտ լեէրէ՝ Թէնդիլէն ինթա խէճէչլէրին ինինի մեղ քիւրաէ սաաթ ճէտուէն տօգուզ պէշէբ դաբար Խաջինէի խասսայի շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

3 Թէմուզ 1300 2—3

ԻԼԱՆ
ԽԱՋԻՆԼԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Հուպուպաթ մեպալըրը ալընաճադ չաիր վէ եալաք վէ սամանըն մինադագասընըն իչրա թէմուզը րումինին աքթրխէմի՝ թարաք կիւնի պէկ օլունաճաղընտան՝ խըմէք իսթէնիլէրին բաղար վէ չարշէնպէհ կիւնլէրի խազինէի խասսայի շահանէյէ մուրաջաաթլերի իլան օլունուր:

3 Թէմուզ 1300 2—3

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

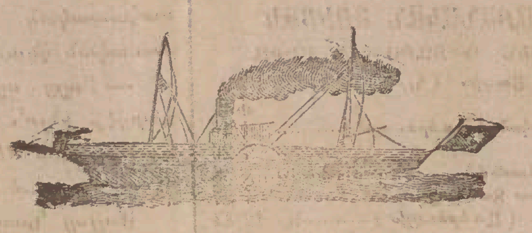

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Ռումելեան եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնավուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Բ. և Ա. Գավաք Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 50	Ենիքէօյ Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնավուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Իստինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ: Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	32
6 15	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահչէ Ենիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնավուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ Իսկիւտար	25
8 15	Ա. և Բ. Գավաք Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Իստինիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօզ Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնավուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28

Արնավուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
10 30	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	21
11	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
11 35	Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28
12 40	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	22
1	Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
1 30	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	49
3	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	23
3 45	Պէպէք Արնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	49
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	49
11 40	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Անատոլեան եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյքօզ Բաշապահչէ Բ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ	2
4 15	Պէյքօզ Բաշապահչէ Բ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք: Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	22
8 45	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իսկիւտար (ուրբաթ օրերը Բ. Բաշմահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Ռումելեան եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
1	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաշապահչէ Պէյքօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Իստինիա Ենիքէօյ Պէյքօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավաքներ	20
6 45	Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ	21
8 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Իստինիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Իստինիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Իստինիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
10 30	Ուղղակի Պէպէք	22
12 30	Ուղղակի Արնավուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պէպէք	23
1 45	Ուղղակի Արնավուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պէպէք	23
3 15	Ուղղակի Պէպէք	19
9 50	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք	28
12 —	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ	25

Կամուրջէն Անատոլեան եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Կ.		Թ.
11 20	Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյքօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշապահչէ Պէյքօզ (ուրբաթ օրերը Բ. Բաշմահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բիֆթաթբաշը Բաշապահչէ Պէյքօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Գավաքներ	34
10 40	Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլիի Բ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյքօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բ. Բաշմահալլէ Բաշապահչէի Պէյքօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամէն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ և Մէզարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ:

Ամէն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.15ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնավուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիկթաշ հանդիպելով: Ռամազանի ամիսը այս երթեւեկը տեղի չպիտի ունենայ:

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻՒՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիկ.	11 25	7 15
11 45	7 15	12 — Գզկնճ.	8 15
12 30	8 10 Պէշիկ.	12 45	9 — Պէշիկ.
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիկ.
2 —	10 — Պէշիկ.	2 20	10 25 Գզկնճ.
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիկ.	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիկ.	11 45 Գզկնճ.*	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիկ.	12 5 Գզկնճ.*

(* Այս շոգենաւները Հրէից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻՒՏԱՐ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 15	11 55	7 15
12 45	8 10 Պէշիկ.	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիկ.
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիկ.
3 45 Պէշիկ.	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիկ.	11 5
5 10 Պէշիկ.	11 25 Պէշիկ.	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիկ.	— —	6 15 Պէշիկ.	— —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 Հարէմէն Սալաճագ
10 45 Հարէմէն
1 45 Կամուրջէն Հարէմ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 45 Կամուրջէն Հարէմ
10 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷ
ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ
ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
4 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ
10 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իսկիւտար

Ս. ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ԵՒ ՆԵԿՏԱՐԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՅՕՐԹԱՔԷՕՅ, Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ
1883-84 ՏԱՐՒՈՅ

1884 ՅՈՒԼԻՍ	6 ՈՒՐԲԱԹ	7 ՇԱԲԱԹ	9 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ	10 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ	11 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ	12 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ	13 ՈՒՐԲԱԹ
Միջօրէ առաջ Ժմ. 9¼—10¼	Կարգ Ե. Հայերէն	Կարգ Ե. Գաղղիարէն	Կարգ Ա. Բ. Գ. Հարցաքննութիւն զանազան ուսմանց	Կարգ Ե. Բնագիտութիւն Իրագիտութիւն	Կարգ Զ. Դիցաբանութիւն	Կարգ Զ. Պատմ. Ազգային և ընդհանուր	Կարգ Ե. Գաղղիարէն
10½—11½	Կարգ Զ. Գաղղիարէն	Կարգ Դ. Հայերէն և Աշխարհագրութ.		Կարգ Դ. Պատմ. Ազգ. Ս. գրոց և ընդհ.	Կարգ Ե. Պատմ. ընդհան. Աշխարհագր.	Կարգ Դ. Բնական պատմ. Իրագիտութ.	Կարգ Զ. Հայերէն
Միջօրէ ետք 12½—1½	Կարգ Ե. Պատմութիւն Ազգ. և Ընդհ.	Կարգ Զ. Աշխարհագրութիւն	Կարգ Ե. Պատմ. Ազգային և Ս. գրոց	Կարգ Ե. Թուաբանութիւն		Կարգ Ե. և Դ. Թուաբանութիւն	Կարգ Ե. Բնագիտութիւն
1¾—2¾	Կարգ Ե. Հայերէն	Կարգ Դ. և Ե. Կրօնագիտութ.	Կարգ Ե. և Զ. Կրօնագիտութ.	Կարգ Ե. Երկրաչափութ.		Կարգ Բ. Գ. Դ. Հարցաքննութիւն Գաղղիարէն լեզուի	Կարգ Զ. Իրագիտութ.
3—4	Կարգ Ե. Բնական Պատմութիւն	Կարգ Զ. Բնական Պատմութիւն	Կարգ Զ. Բնագիտութիւն	Կարգ Զ. Թուաբանութիւն			Կարգ Ե. Աշխարհագր:
4—5							Բաշխումն մրցանակաց

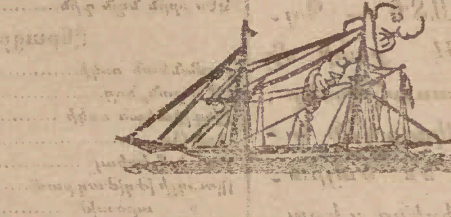

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՏԻՎԻՅԷ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Տաքահլիյէ շոգենաւն, նաւապետ Նօմիքոս, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յուլիս 23, ժամը 4½ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամէն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով: Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները: Ուղեւորութիւնը կը տեւէ 4 ու կէս օր:

ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սենեակ: Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին: Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի: Առաջին տոմսակաց տուժակ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որ իրենց ճանապարհորդութեան միջոցին մէջ շոգենաւէն հանդիպած ոեւէ նաւահանգիստ իջնելով, օրերով ժամանց անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն: Ասոնցմէ երեք անգամ բազկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ %10 զեղչ մը կը լինի: Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ %ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը: Ընտանեաց համար այս զեղչն %15 է: Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են:

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեւհինգ օրն անգամ մը Մասաւա, Հօտէյտա և Ադէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պէրպէրա և Սոմալիի նաւահանգիստները կը հանդիպին:

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Գալաթ, Կամուրջին քով, Վալիտէ Սուլթան Խան և կամ Հայտէրի ճեմը, Չօքօտա փողոց, Նաւապետեան խան: